

San Juan

¹ Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajñähixóoyyäm nebiä Dios jäya'ayhatiän. Jíyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíyyäm hänajty je'e møødä Dios; Diósäts je'e.

² Jim hänajty je'e møødä Dios mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

³ Jaaya'ay jaduñ hädiuñ cøxiä. Nidiuhm yhädiuñ.

⁴ Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpädsøømäm hajxy hagogdstuum.

⁵ Coø jøøn yhajajy hagogdstuum, hoy jaduñ nhíxäm. Ja'a Dioshuung, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jøønän coø xyaghíxäm neby hajxy hoy nwädíjtämät.

⁶ Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhajpä Juan.

⁷ Paadiä Juan quiejxä, jaduñä Dioshuung ñägápxät, jaduñä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøgät.

⁸ Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'ä nägapxpä jaduñ quiejxä.

⁹ Tøø ja'a Dioshuung hänajty yaa miejtsnä hädaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyäm nägøxiä maa hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin. Cøxiä xyajñähixóoyyäm.

¹⁰ Coø yaa miejch hädaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäbøjcäxä, hoy hänajty cøxiä tøø jia hädiuñ.

11 Jim je'e jia medsooyy maa ja'a yhamdsoo ca-jptän, pero cab jim chojcä.

12 Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøn jaduhñ tsojc, pøn ja'a miädia'agy mäbøjcä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyä coo hajxy yhidät nebiä Dioshuungän.

13 Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coo hajxy nmäbøjcämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduhñ xyhuunghájtämät.

14 Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby hõjts chaa njäya'ayhájäm. Hädaa yaabä naaxwiin je'e chánaayy maa hõjtshájäm. Tøø hõjts nhixy coo je'e miøjjä jiaančhä. Paady miøjjä jiaančhä coo je'e Dyioshuungä. Tiumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä.

15 Jaayá'ayädsä Juan jaduhñ ñägapx:

—Yø'øya'ayhøch hijty nnägapxyp, yø'ø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhdujt nä'ägädä møød. Høøch, cábøchä cuhdujt jaduhñ nmøødä neby yø'øya'ay miøødän. Jímiäm yø'øya'ay hänäjty cooch yaa nmiiñ ngahy.

16 Jaayá'ayäts ja'a mayhajt tuumb ja'a hõjtscøphájäm homiänaajä.

17 Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduhñ mooyy. Hõjts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmioodiägájtäm. Pero xchójcäm ja'a Dios hajxy møød xmióoyyäm ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä.

18 Ni pøn ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawáanäm nebiä Dios jiaja'ayhatiän. Jiaanč tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

19 Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä mөөдä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjcueendähajpä hajxy hänajty tiuunghajpy. Jim hajxy chohn_{nda}acy maa ja'a cajpt jaduh_n xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsø_nhajxy jaduh_n mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduh_n quiejxä coo ja'a Juan hajxy ween nøcxy tiøyhajtmädooy pø_n je'e.

20 Coo ja'a Juan jaduh_n miäyajtøø_{wa}, yejc je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøh_{nda}acy:

—Ca'a yhøøchä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíjxämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy xyhanéh_mämät.

21 Mänitä jadähooc miäyajtøø_wägumbä:

—Pø_n miičh. Nej, miičh Elíashajpä ja'a mináambäjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajtøø_wägumbä:

—Nej, tøgä miičh ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädijpä.

Mänitä Juan yhadsoogumbä:

—Cábämäts.

22 Mänitä miäyajtøø_wägumbä:

—Pø_n miičh. Højts ja'a tøyhajt móoyäc neby højts ja'a nwiindsø_n häyaa nhawaandägájtsät pø_n miičh.

23 Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nyajcapxøøbiøch ja'a Diosmädia'agy møc pactuum. Panøcx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaías jecy miänaañän coo hajxy mbanøcxät. Diosmädia'agy ja'a Isaías jecy yajwa'x.

24 Ja'a hajxy hānajt̃y t̃øø quiexyíjábä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hānajt̃y pianøcxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

25 Mänitä Juan miäyajt̃øøwa:

—Tii miich coo mnä'ä mäyajnäbejpä pø cá'adäm miich mGrístäjä, pø cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy t̃øø yajwá'xiäbä.

26 Mänitä Juan yhadsooyy:

—Høøch, nøøháamhøch nmäyajnäbety. Pero xima jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä.

27 Jayøjphøch nmejch. Mänit yø'øya'ay høxhaam jiaac mejch. Møjcuhtujt yø'øya'ay miøød quejeech nmøødä.

28 Jimä Juan hānajt̃y miäyajnäbety maa ja'a cajpt hānajt̃y xiøhatiän Betábara, ja'a Jordängpä mõjnøøhaawiimbä jaduhñ maa ja'a xøø piädsømiän.

29 Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijxy. Jimä Jesús hānajt̃y miänacy maa ja'a Juan hānajt̃y tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduhñ xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios t̃øø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udäänäm. Yø'øds hajxy je'e xyajnahwa'ads xyajcuhwa'adsäänäm ja'a nbojpa ngädieyhajt̃äm.

30 Yø'øch hijty nnänøømby ja'a høxhaam t̃øø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp t̃øø nmech. Yø'øds je'e ja'a mõjcuhtujt møød quejeech nmøødä. Jimiäm yø'øya'ay hānajt̃y mänaäch nmiñ nga'ayän.

31 Cábøch hijty nnajuø'øy pøn jaduhñ tunaamb nébiøch t̃øø nmädia'aguiän. Pero páadyhøch t̃øø

nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduhñ mnajuø'øwät pøñ je'e, mijts judíos.

³² Mänitä Juan miänáangumbä:

—Tøøchä Dioshespíritu nhixy coo jim̄ tøø chooñ tsajpootyp. Mänitøch nhijxy coo hánajty miánacy nebiä palomän. Mänitä ñaaçcädaacy. Mänitä jim̄ yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum.

³³ Cálnøch hánajty nnajuø'øy pøñ je'e. Pero jaayá'ayhøch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'eçh jaduhñ xñämaayy: “Mhixaambiä Dioshespíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim̄ jaduhñ miähmø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduhñ yegáannäp.”

³⁴ Tøøch njaançh hixy. Tøøch nnägapxy coo yø'øya'ay jiaançh Dioshuungä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt jaduhñ.

³⁵ Cujaboom ja'a Juan hánajty jim̄ tiänáaguiumbä møødä jiamiøød metscä.

³⁶ Jim̄ä Jesús hánajty wiädijpä. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitä Juan miänaañ:

—Yø'øds jaduhñ xøhajt ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁷ Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ miädooyy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä.

³⁸ Coo Jesús jiäwøøyy coo hánajty pianøcxyii, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä yhijxy coo hánajty nämetscä pianøcxyii. Mänitä miänaañ:

—Tii hajxy mhøxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøñ, maa miich tøø mmejtsta'agy.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam huug híxäm.

Mänit hajxy hoy jiaanč hixy maa Jesús hänajty tøø miejtsta'aguiän. Tøø hänajty miänacyxiøøjøøñä. Jim hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.

⁴⁰ Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänajty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug.

⁴¹ Mäniä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajpä Simón. Mäniä Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduhñ ñänøømby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhmämät.

⁴² Mäniä Andrés ja'a Simón jim wioonøcxy maa ja'a Jesús hänajtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yihjxy, mäniä miänaañ:

—Miič, Simón miič mxøhaty. Jonás miič mdeedyhajpy. Pero Pedro mxøhataañ —je'e jaduhñ ñänøømby tsa.

⁴³ Cujaboom ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añ Galilea. Mäniä Felipe hoy piaady. Mäniä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädijtác. Høøchä nmädia'agy habøjcäc.

⁴⁴ Jimä Felipe hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänajty chohmbä møødä Pedro.

⁴⁵ Mäniä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mäniä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agy miäwädijpähajxy tøø ñägápxiäbä.

Jesús jaduḡ xiøhaty. José yhuung je'eduhḡ. Jim jaduḡ chooñ Nazaret.

⁴⁶ Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug híxäm.

⁴⁷ Jimä Natanael ja'a Jesús hänäjty ñämech. Coö Jesús ja'a Natanael yhiḡxy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yøø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuñ. Ni mänaa quia'a høhnda'agy.

⁴⁸ Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Maač miič tøø xyhiḡxy cooč miič jaduḡ tøø xyhøxcapy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby miič hänäjty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänäjty xmiägapy.

⁴⁹ Mänitä Natanael miänaañ:

—Wiindsøḡ, Dios miič xyhuunghajp. Mhanehḡby miič ja'a judíošhajxy.

⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Páadyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä cooč jaduḡ nmänaañ cooč miič jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby cooč maas hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øga'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänáḡgumbä:

—Chaads mijts nnämä'awät, mhixaamby hajxy coö ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä coö hajxy chajpeda'añ coö hajxy ñaaxcäda'aga'añ maačhä nwiinduumän, høøch ja'a Diosquexypä.

2

¹ Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hānajtj jiada'añii maa ja'a cajpt hānajtj xiøhatiān Caná de Galilea. Jimā Jesús ja'a tiaj wioowā

² møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy.

³ Mānitä vino quiøjxy. Mānitä Jesús ñāmaayyā ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiøxy.

⁴ Mānitä Jesús yhadsooyy:

—Maam, ca'a mhaaw mbāda'agy. Ca'a myiichā mgüeendä. Høøch nnajuøøby. Cahnä yhabaadyñā cooch nmayhajtúnät.

⁵ Mānitä Jesús ja'a tiaj miānaañ, ñāmaayyā ja'a moonsāhajxy:

—Naxy hajxy mdehm̄ miäbøgät coo Jesús hajxy xmiägäpx xyhané'emät.

⁶ Jimā hamøj tsaanøøgow hānajtj quiärümna'ay tädujcä. Tägø'øwaamb jii by tu'nøøgow mädaaxc-hii'xlitro o mägo'xlitro. Jue'e ja'a judíos hajxy hānajtj wia'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduhñ hajxy hānajtj quiuhdujthaty.

⁷ Mānitä Jesús miānaañ, ñāmaayyā ja'a moonsāhajxy:

—Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooyy. Cøxy yaghuts hajxy.

Mānit hajxy jiaançh yaghujch.

⁸ Mānit Jesús miānáangumbä:

—Jee'ppädsøm̄ nøø hajxy weeñtiä. Nøcx ja'a mwiindsøn̄ hajxy mo'ow.

Mānit hajxy jaduhñ quiudiuuñ.

⁹ Tøø ja'a nøø hānajtj wia'añguiojy vino. Jesús jaduhñ yajwa'añguioj. Mānitä moonsäwiindsøn̄ ja'a vino quiøøchooyy. Mānit yhuucmajch. Cab hānajtj

ñajuø'øy maa ja'a vino tøø chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsähajxy hänajty; hiḡ, je'e ja'a nøø hajxy hänajty tøø jiee'ppädsømy. Mänitä moonsäwiindsøn ja'a jamiø'ød miøjyaaxy.

¹⁰ Mänit ñämaayyä:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädä temy. Coø ja'a woybä wichpähajxy hänajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybä. Pero miich, cahnä hovyino mdemyñä.

¹¹ Coø Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Caná de Galilea, hijxtahnd jaduñ yajcähxø'tsoñ coø miøjjä coø jiaančhä. Coø Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduñ yhiḡxy coø Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiä Jesús miädia'agy miäbøjcäxä.

¹² Mänitä Jesús hajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy. Coø hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tågøøgxøø hajxy jiiby yhi-jty.

¹³ Jadáañäp ja'a pascuaxøø hänajty jim maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hänajty jim yagjadáañäp. Mänit Jesús jim ñøcxy Jerusalén.

¹⁴ Coø jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Jiiby ja'a wajtoo'pähajxy hänajty møødä meegtoo'pä møødä palomatoopä. Jaanä jiiپیä xädø'øñguiuwijtspähajxy hänajty yhäñabiä.

¹⁵ Coø Jesús jaduñ yhiḡxy, mänitä xaäch wyidsø'cy. Mänitä ju'xt yhädiuñ. Mänitä

jäya'ayhajxy cøjx yhøxpäbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøxiä. Mänitä Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguiuwijtspä mieexähajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity.

16 Mänitä palomato'o'pähajxy ñämaayyä:

—¡Yajpädsøm yø'ø mbaloma hajxy! ¡Cábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáañät halaplaaz!

17 Mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejstaacy coo jaduhñ yhity cujaay: “Mjaanč tehñ cwieendhadáañbøch hädaa miich mdøjc nägø'ø nädecypiä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'øw.”

18 Mänitä judiøshajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Tii hijxtahñd højts xyajcähxø'øgáañäp hoy-yagjuøøñäjatypä pø mmøød miich cuhdujt jaduhñ coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøxy høxpäbo'oy.

19 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjidät, pues cudägøøgxøøyyøch nyaghoyøødiägätsät.

20 Mänitä judiøshajxy miänaañ:

—Cujuxychägui'xtädujcjumøjt hädaa tsajtøjc jecy miaayy y tægøøgxøøyyä miich myaghoyøødiägatsa'añ. Cab højts jaduhñ nmäbøcy.

21 Pero jue'e Jesús hänajty ñänøømby “ja'a tsajtøjc”, ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc.

22 Coo Jesús hänajty kujecy tøø jiaanč jujypiøcy, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejstaacy nebiaty hänajty tøø miäna'añän. Mänitä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä møødä Jesús ja'a miädia'agy.

23 Mänaa ja'a Jesús jim yhitiän Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitä cu'ugä Jesús hajxy yhiyx coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä

hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxä nämøj nämay.

²⁴ Pero cabä Jesús hänajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpä coo hänajty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänajty hamuumdu'joot quia'a mäbøcy.

²⁵ Hix, hamdsoohaambiä Jesús hänajty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdyhajtäm nägøxiä. Cabä Jesús hänajty pøn miäyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm.

3

¹⁻² Coo maxiøø hänajty tøø yhijnä, mänitä copc-hajpä jim tu'ug miejch maa Jesúsän. Nämay hajxy hänajty quiopc-haty maa judíoshajxiän. Nicodemo ja'a copc-hajpä hänajty xiøhaty. Pianócxäp ja'a fariseos miädia'agyhajxy hänajty. Tøø hänajty quioodsø'øy coo jim miejch maa Jesúsän. Mänit Jesús ñämaayä:

—Wiindsøn, nnajuøøby højts coo miichä Dios tøø xquiexy yajnähixøøbiä. Coo miichä Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy myajcähxø'øgy.

³ Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät, cabä Dios xyhané'emät.

⁴ Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduhñ mmiindägats mgahdägätsät coo hänajty tøø mmäjaanä. Neby jiiby mdägøødiägätsät ja'a mdaj jiiodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghädät.

⁵ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät nõøhaam mõödä Dios yhEspirituhaam, cabä Dios xyhané'emät.

⁶ Coo tøø mmiñ tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios je'e xmiiooy ja'a mni'x ja'a mgopc mõödä mjuøhñdy. Y jaduñ mäwínäts je'e, coo Dioshespíritu mbadu'ubögät, nebiä miindägach cahdägachpäñ mmähmø'øwät.

⁷ Ca'a myagjuø'øy cooch jaduñ nnäma'ay coo tsipcøxp mmiindägats mgahdägätsät.

⁸ Coo poj jaduñ xiämemy, cab hajxy nna-juøøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homi-aajä poj xiämemy. Mmädówäp jaduñ pero caj mhíxät. Jaduñ mäwínäts ja'a Dios yhEspíritu coo xjioottägø'øw coo xquioptägø'øwät. Coo jaduñ mmäbögät hamuumdu'joot, jaduñ mjádät nebiä miindägach cahdägachpäñ —nømä Jesús miänaañ.

⁹ Mänitä Nicodemo yajtøøgumbä:

—Neby je'eduhñ mnänømy.

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajñähixøøbiä miich mduunghajpy maa ja'a judíoshajxiän pero cáhnøch nmädia'agy xwyiin-juøøyyäbä.

¹¹ Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät. Nmädiaacyy højts mädyijaty højts nnajuøøby y nnägapxyp højts mädyijaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmädia'agy xñä'ägädä mähøjcä.

¹² Tøø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja hijp hädaa yaabä naaxwiin, pero cab hajxy mmäbøcy. Hoorä, cooch ja'a tsajpootypä hajxy

nyajmøødmädiá'agät, ni je'e hajxy mga'a wiin-juó'øwät.

13 'Ni pøn jim quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagóoyyøch jim nidiuhm ndsooñ, høøch ja'a Diosquexypä. Páadyhøch ja'a tøyhajt nmøødä neby jim.

14 Ja'a Moisés, jimä tsahñdyhahädiuunnaxy yujpahy quepyquiøxp jim pactuum. Jaaná jadúhñhøch jáya'ay xyujpa'awaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

15 Pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, cabä yháañämähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

16 Xjiaančh tehñ chojc xjiaančh tehñ pia'häyóowäm ja'a Dios hajxy nägøxiä, mäduhñtiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin; paadiä tiu'ughuung ñähdujcy. Coø ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nháañämähajxy mänaa quiuhdägóoyyämät. Jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø njugyhájtämät nebiä Dios jiugyhatiän.

17 Paadiä Dios ja'a yHuung yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin coø hajxy jaduhñ ween xñähho'túutäm. Cab hajxy jaduhñ xyajcumädowáañäm.

18 Pønjetiä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäxäp, cab hajxy je'e yajcumädowa'añii. Pønjaty ca'a mäbøjp, tøø Dios miäna'añ cooc hajxy yajcumädowa'añii, coogä Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a mäbøjcäxä.

19 Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, hagoonstuum jäya'ayhajxy hänajty yhity. Paady hajxy hänajty yhity hagoonstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tiuñ. Cabä Dios yHuung miädia'agy hänajty miäbójcäxä. Jaduhñ mäwīnāts je'e nebiä jøønän. Paady jaduhñ nebiä jøønän, jaduhñ jäya'ayhajxy piädsómāt hagoonstuum. Pønjaty hagoonstuum mähmø'øwaamb, je'eds Dios ñänøømby coo hajxy yajcumädowa'añii.

20 Pønjaty haxøøgwiinmahñdy tuumb, cab hajxy chocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum.

21 Pønjaty panøcxaamb ja'a tømiädia'agy, je'eds jaduhñ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduhñ piädsøma'añ, jaduhñ quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaanč puhbedyii.

22 Mänitä Jesúshajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamiøødhajxy. Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy jim yhjity mäyajnäbejpä.

23 Jaanä jimä Juanghajxy hänajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingón jaduhñ. Comä nøø hänajty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim näbejpä.

24 Cahnä Juan hänajty chumyii.

25 Mänitä Juan ja'a jiamiøødhajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä judíoshajxy nämejtsc nädägøøg. Je'e hajxy hänajty miädiaacypy neby hajxy ñäbétät.

26 Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsøñ, xiiby yø'øya'ay miäyajnäbety,

ja'a miich hijty jim xmiøðhijpä ja'a Jordánpä møjnøøhawiimb, ja'a miich tøø mnägápxiäbä coo Dios tøø quiexy. May jäya'ay tøø nämech maa miäyajnäbetiän.

27 Mänit Juan miänaañ:

—Coo ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianócxäxä nämay.

28 Tøø hajxy mmädoy cooch nga'a Cristo. Jawyínhøch Dios xquiejxy. Páadyhøch jawyiin xquiejxy cooch mädia'agy nyajwá'xät yø'ø Jesúsçøxpä.

29 Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød, je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoonðaacp je'eduhñ coo jamiø'ød quiapxy. Jaanä xoonðaacpøch høøçhpä je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianócxäxä nämay.

30 Tehngahnä hajxy miayø'øwa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panócxäbä. Pero pønjátyhøchä nmädia'agy xpianócxäp, haweenø'øwaamb hajxy je'e.

31 Xyhanéhäm hajxy je'e nägøxiä, jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiácäm. Pero jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp,

32 je'eduhñ miädiacypy nebiaty jim tøø yhixy tøø miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay.

33 Pønjatiä Jesús miädia'agy mäbøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coo Dios tiømiädia'agy.

34 Jaaya'ay Dios tøø quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshespíritu miooyy nebiä Jesús jaduñ miädiaactägätsät.

35 Choippy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøxiä wiinä tøø yajcø'ødägø'ø.

36 Pøñä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp, je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy jaduñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän; yajcumädownäñäp hajxy je'e ja'a Diósäm.

4

1-3 Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänajty tøø miädoyhaty coogä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty maas may yajmäbøcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesús hajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy ñøcxtägajch.

4 Jim hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty.

5 Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José ñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduñ jecy xøhajt Jacob.

6-8 Jimä nøøjut mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesús hajxy jim miejch maa nøøjutän, tøø Jesús hänajty yhanuu'xø'ø. Mänit Jesús yhøxtaacy nøøjutpa'a. Tøø hänajty quiujyx-iøøjø'ø. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajptooty juuguaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoombä; Samaria hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøchä nøø móoyyäc.

9 Mänit Jesús ñämaayyä:

—Tiičh miich nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miich ndsooñ Judea. Høøch, yaačh ndsooñ Samaria.

(Ix, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hänajty miøødnijootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.)

¹⁰ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo häxøpy mnajuø'øy tii mayhajt Dios tiunaamby maa miichcøxpän y pønch høøch cooch ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänitøch cu xmiäyujwaañ ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.

¹¹ Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:

—Tsäguhm, cøøc hädaa nøøjut. Caj miich tii mmøødä coo ja'a nøø myajwohm̄bädsøm̄ät. Maa tyijy miich ja'a nøø mbáadät, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.

¹² Nejoy, maas móctäm miich cuhdujt mmøødä quejee Jacob cuhdujt jegyhajty miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhátäm. Je'e hädaa nøøjut xyajmämähmóøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuunghajxy møødä yhanimalhajxy.

¹³ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduhn̄. Mänit hajxy tiødsø'øbáatägumbä cujaboom cumaaxc.

¹⁴ Høøch, nyéjpiøch ja'a nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coo hajxy yhú'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø hajxy quia'a paattägájtšanät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhn̄ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

¹⁵ Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hänajty wyiin-juø'øyñä nebiä Jesús ja'a nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhn̄ ñänøøm̄ ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhn̄ tiunaamby maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Høøčhä nøø móoyyác nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhñhøch yaa miñ nga'a nøøwóhñnät.

¹⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Nøcx ja'a mnihyhap møjya'ax; mänit yaa mwoomínät.

¹⁷ Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:

—Cábøch nnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehm tiøyhajt miich jaduñ mmäna'añ coo nihyhap mga'a møødä.

¹⁸ Mägooxcä mnihyhap tøø mmøødtsäna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xiñ mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiichä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

¹⁹ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Tsäguhm, nyo'mädóobiøch jaduñ coo miich ja'a Dioshespíritu mmøødä.

²⁰ Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tunän. Pero mijts mänaamb coo hajxy jim nwiingudsähgøøyyämät jim Jerusalén.

²¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mabójcägøch nmädia'agy. Habaadáannäp je'ejän coo mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaañnä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hajtiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tunän ni jim Jerusalén.

²² Hoy Dios hajxy mja wiingudsähgø'øy, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ.

²³ Pøn ja'a Dios tehñ tiøyhajt wiingudsähgøøñäp, je'eds hamuumdu'joot wiingudsähgøøby.

Jadúhñäts ja'a Dios chocy coo wyiin-gudsähgø'øwøød hamuumdu'joot.

²⁴ Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipcøxp hit ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät.

²⁵ Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambiä, je'e højts nhahíxäm. Coe je'e quiäda'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaanánäm.

²⁶ Mänit Jesús miänaañ:

—Høøchäts je'e ja'a Cristo.

²⁷ Mänit Jesús jiamiøødhajxy miejch. Coe hajxy yhijxy coe Jesús ja'a to'oxiøjc hänäjty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduhñ. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguiøxpä Jesús ja'a to'oxiøjc hänäjty coe miøødmädia'agy.

²⁸ Mänitä to'oxiøjc jiiiby chohñ maa hajxy hänäjty miädia'aguiän. Jiibiä miajt ñähgueecy, ñøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

²⁹ —Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug híxäm. Tøøch je'e xñajuø'øy nebiátyhøch haxøøgpä tøø nduñ. Jadúhñhøch je'e tøø xyhawaanä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

³⁰ Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy.

³¹ Jimä Jesús hänäjty ñäma'ayii ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsøñ, cay.

³² Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiich jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mna-juø'øy tii je'eduhñ.

³³ Mänitä jiamiøødhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tøø jìøø'xypøquiäda'a yajméjtsäxä.

³⁴ Mänit Jesús miänaañ:

—Coočh jaduħn nmänaañ coočh jøø'xypøcy nmøødä, je'ečh hänäjty jaduħn nnänøømby coočh njootcujcä, coočh ngudiúnät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, coočh tiuung nyajmäayyät; je'ečh jaduħn tøø xquiexy.

³⁵ Huug hiḡ yø'øya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbøgáañäbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduħn mäwínäts høøčhä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehm quiähxø'p jaduħn. Cab hajxy jaduħn mdehm miäná'anät nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpo'o yhabety, mänítäc hajxy je'e yajpädø'ga'añ.

³⁶ Pønhøch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgáañäp, xoonäda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxoonäda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøčhóhnäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgáañäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁷ Tøyhajt je'eduhñ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: “Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p.”

³⁸ Tøøčh mijts nwiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hi-jty tøø miädoyhátiaäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby —nøm Jesús miänaañ.

³⁹ Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänäjty

jaduhñ tøø ñägapxy cooc yhaxøøgwiinmahñdy cøjx ñajuøøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøønaxy Samarianaaxooty.

40 Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'øwät maa quiajpthagxiän. Mänit jiaanch mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhiyty.

41 Coo Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä.

42 Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmds miich jim hoy mnägapxiän cajp-tooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jii by ngädaacy, mänit højts je'e xtiehm yhamdsoo møødmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyá'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naaxwiin.

43 Nägooyyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesús hajxy tiu'ubøjnä, ñøcxnä hajxy jim Galilea.

44 Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaañ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä.

45 Pero coo Jesús jim miehch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxón. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tøø yhixy hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

46 Mänit Jesús jim jadähooc miéjtscumbä Caná de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø

miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim Capernaum.

47 Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nõcxy yajmøcpøjcäxä. Møjta'agy yhuung hänajty.

48 Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoxyhaty cooçh hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'añ.

49 Mänitä gobiernä mioonsä miänaañ:

—Tsógäm, jam hadø'øçhä; chámhøch nhuung yho'ogaañä.

50 Mänit Jesús miänaañ:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaançh mabøjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaançh wiimbijty.

51 Tu'haamhædaacpä ja'a mioonsähajxy jiojcubaadøøyyä. Mänit yhawáañäxä cooc yhuung hänajty tøø jiaançh møcpøcy.

52 Mänit yajtøøyy mäduñajtä hänajty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tioy tiøjch cujyxioøho'ogy.

53 Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaançh jahmiejch coo Jesús hänajty häxøøyhajty cujyxioøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbøjcäxä mäduñtiä hajxy tiu'ugtøjca.

54 Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoj Judea.

5

¹ Mänit Jesús ñóxcumbä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hänajty jadäänäp.

² Jimä tsiidaact jaduñ tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mädöyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägooxc-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim maa ja'a tsiidaactän.

³ Mayyä pa'amjäya'ay hänajty jim quio'na'ay mөөдä wiindspä mөөдä tecymia'adpä mөөдä tecymiucypiä. Jim hajxy hänajty yhahixy coo ja'a nөө jaduñ jädsenyó'oyät.

⁴ Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quiäda'agy nөөyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiähxø'ogy. Nägooyyä ja'a nөө hajxy hänajty jaduñ yhixy tiägø'øy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nөөjooty. Ja'a hänajty jayøbajt tehñ tiägøøchömbä, je'eds hänajty jaduñ möcpøjp nidiuhñ. Hoy tyii pa'amä hänajty jia mөөдä, yajnajxyp je'e.

⁵ Jim jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgjumøjtpä hänajty jim tөө yhity.

⁶ Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduñ yhijxy, mänit Jesús yajtøøyy:

—Nejy, mmøcpøgaambä.

⁷ Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøn pønñøch xpiädá'agäp nөөjooty coo ja'a nөө tiägø'øy jädsenyohbiä. Cooch hänajty jii by nja tägø'øwa'añ, tөө wiingpä hänajty tiägøøñä.

⁸ Mänit Jesús miänaañ:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

⁹ Mänitiä pa'amjäya'ay jaduñ jiaanč mōcpōjcy. Mänitä miaabejt jiaanč yajpadō'cy yo'oyō'cy. Poo'xxiōjooty hänajty je'e.

¹⁰ Mänitä judíoshajxy miänaañ, ñämaayyá ja'a craa ja'a hänajty tōō yajmōcpōgyíjábä:

—Poo'xxiōō jädä'a. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo yō'ō mdo'ogy jädä'a mgapwädítät.

¹¹ Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hänajty tōō miōcpōquiäbä:

—Jaayá'ayhōch tōō xyajmōcpōquiäbä, je'ečh jaduñ xñämaayy coočh ndo'ogy nyajpādō'ogät.

¹² Mänit miäyajtōōwa:

—Pōñ jaduñ tōō xñäma'ay coo mdo'ogy myajpādō'ogät, coo myo'oyō'ogät.

¹³ Cabä mähdiōjc ñä'ä hadsooyy. Hix, jaanč tehñ ñämay jäya'ayhajxy hänajty jim. Tōō Jesús hänajty yhiixtägóoyyänä. Paadiä mähdiōjc hänajty quia'a najuō'oy waamb yhadsówät.

¹⁴ Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhiixcumbä maa ja'a tsajtōjc hamōjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mäadow, chaa miich nnämä'awät, tōō miich mmōcpōcy. Ca'a tii pojpa cädieey mduñ coo maas haxōōg mjädät.

¹⁵ Mänitä mähdiōjc hoy ñägapxy maa ja'a judíoshajxiän cóodäm Jesús je'e, ja'a hänajty tōō miäyajmōcpōquiäbä.

¹⁶ Coo Jesús ja'a hoy-yagjuōōñäjatypä yajcähxō'cy ja'a poo'xxiōjooty, paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty; paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

¹⁷ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyá ja'a judíoshajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'oy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhøch jaduñ nbaduumbä, hoy jaduñ jia poo'xxiøøjootiä.

¹⁸ Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo jaduñ miänaañ cooc Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimäbaatä nebiä Diosän.

¹⁹ Mänit Jesús miänaañ, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cábøch nhamdsoo tuuñg nduñ; jadúhñhøch nduñ nébiøch nDeedy jim tiuñän. Nebiátyhøch nDeedy tiuñ, jadúhñhøch nduumbä.

²⁰ Xchójpøch nDeedy. Xyajñähixøøbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøøñätyhøch nDeedy xyajñähixø'øwa'añ neby hajxy myagjuø'øwät.

²¹ Yagjujypiøjpiøch nDeedy ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaanä jadúhñhøch nyagjujypiøgaambä, pønjátyhøch nyajñähdíjap.

²² NDéedyhøch, cab je'e pøn yajcumädowa'añ. Høøch je'e tøø xquiuhdujtmø'oy cooch jäya'ay nya-jcumädówät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäbøjpä.

²³ Páadyhøch jaduñ tøø xquiuhdujtmø'oy coochä jäya'ayhajxy ween xwyiingudsähgø'oy nébiøch nDeedy wyiingudsähgø'oyiijän. Pønjátyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni nDéedyhøch hajxy xquia'a wiingudsähgøøyyäbä, ja'aäch tøø xquiéxiäbä.

²⁴ 'Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pønjaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgáanäp møødhøch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quiøxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø

jugyhadaamb nebiä Dios jugyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ.

25 Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, tøø yhabaady coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Coochä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät, jaduhñ hajxy jugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jugyhatiän.

26 Miøødhøch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy ñämá'awät coo hajxy jaduhñ jugyhádat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'eç cuhdujt tøø xmio'oy coochä jäya'ayhajxy jaduhñ nnämá'awät coo hajxy jim yhidät cøjxta'axiøø.

27 Cooch je'eduhñ tøø xwyiinguexy, páadyhøch jaduhñ tøø xquihdujtmø'oy cooch nyajnáhdíjät nebiaty jäya'ayhajxy jíádät.

28 Ca'a hajxy myagjuø'øy. Habaadaamb je'e coochä ho'ogyjiäya'ayhajxy nyaaxpádsøma'añ. Mänitøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä.

29 Mänit hajxy nägøxiä quiøxy jutpádsøma'añ mäduhñtiä hajxy hánajty tøø yho'ogy. Ja'aç nmädia'agy hajxy hánajty tøø xmiäbøjcäbä, je'eds hajxy nøcxaamb tsajpootyp. Ja'aç nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mäbøjcäbä, je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

30 'Nyajtødiägøøbiøch nébiøch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhøøchä nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiúumbiøch jaduhñ nébiøch nDeedy xmiägápxy xyhane'emiän. Cooch jaduhñ ngudiuñ, páadyhøch ja'a tøyhajt nyecy cooch nyajtødiägø'øy.

31 Cooch häxøpy hamdsoo nniñägápxyii, mänit hajxy cu mmänaañ coochä tøyhajt nga'a mädia'agy.

32 Jiichä wiingpä xñägapxy; nnajuóobiøch coo ja'a tøyhajt je'eduhñ yecy. Dióshøch je'e xñägapxp.

33 Tøøch mijts hoy xyajtøy maa Juangän pø Dióshøch tøø xjiaanç quexy. Mänitä Juan ja'a tøyhajt hajxy xmiooyy.

34 Pero høøch, ca'a jiäyá'ayhøch tøø xyhawaanä cooçh Dios tøø xquiexy. Nyagjahmiéjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooçh Dios tøø xquiexy, neby hajxy jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät.

35 Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy hijty. Xyajnähxøøby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädóowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmäbøgaanä.

36 Ndúumbiøch nébiøch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooçh jaduhñ nduñ, cähxø'p jaduhñ cooçh nDeedy tøyhajt tøø xquiexy. Cooçh hajxy jaduhñ xyhixy nébiøch nduñän, páquiøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja mäsøjcä ja'a høøchcøxpä cooçh xñägapxy.

37 Ja'a nDéedyhøch, ja'açh tøø xquiéxiäbä, høøchcøxpä jiiby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguiän. Pero cab hajxy mnajuø'øy cooçh nDeedy ja'a miädia'agy jaduhñ nmädiaacä. Cab hajxy mnajuø'øy cooçh jaduhñ nduñ nébiøch nDeedy tiuñän.

38 Pero cábøch mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Coø hajxy häxøpy tøø mmäbøcy, cu xmiäbøjcøch mijts ja'a nmädia'agy.

39 Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmóøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduñ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduñ mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnámá'awät, cooç nmädia'agy hajxy xyajtúunät, mänit hajxy jaduñ mjugyhádat. Pero hóyhøch Diosmädia'agy xjia nägapxy,

40 cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøgaanä. Cooç mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, mänit hajxy mäbøcy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

41 'Cábøch nmøjpäda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy.

42 Nnajuøøbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy.

43 NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbøgaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä mmäbøgaanäp.

44 Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbøgaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógät.

45 Ca'a yhøøçhä mijts jim nnäxø'øwø'øwaamby maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduñ xñäxø'øwø'øwaamb. Mmänaamb hajxy jaduñ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

46 Coo mijts cu mjaançh mäbøjcy, cu xmiäbøjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøçhcøxpä Moisés jaduñ jecy quiujahy.

47 Pero pø cab hajxy mmäbøga'añ nebiä Moisés

jecy quiujahyyän, ni hөөöchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbөгáanäbä.

6

¹ Cumejtspo'o cudägөөгpo'o Jesús jim̄ ñөcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiөhaty Galilea mөөд Tiberias.

² Nämay Jesús hänajty pianөcxyii jäya'ayhajxy. Paady hänajty pianөcxyii coo hoy-yagjuөөñäjatypä hänajty төө yajcähxө'өgy, mөөд coo pa'amjäya'ay hänajty төө yajmөcpөcy.

³ Mänit Jesús hajxy jim̄ wyiimbejty maa ja'a tunguhduumän mөөдä jiamiөөdhajxy. Mänit hajxy jim̄ yhöxtaacy tunguhduum.

⁴ Mäwiingoomb ja'a pascuaxөө hänajty, ja'a judíoshajxy yagjäjtäbä.

⁵ Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hänajty may pianөcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:

—Maa ja'a caayyөөc hajxy nbáatämät coo yө'өya'ay hajxy nyajcáayyämät nämay.

⁶ Paadiä Jesús jaduһn miänaañ, yhuuc nä'ä mädia'agyhixaamby hänajty waambä Felipe hänajty yhadsowa'añ. Төө Jesús hänajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hänajty yajcaya'añii.

⁷ Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mädөyhädät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja mööyyäm.

⁸ Andrés ja'a Jesús ja'a jiamiөөд hänajty tu'ug xiөhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:

9 —Chadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägooxcä, møødä hacx metscä. Pero cab jaduñ miädøyhädät. Hiç, majiäya'ay yø'øduñ.

10 Mänit Jesús miänaañ:

—Näma'aw hajxy ween hajxy yhöxta'agy.

Møj jim miøøjiootä. Jim hajxy yhöxtaacy ja'a mägooxmilpä ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawiing.

11 Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quioonndsooy. Mänit Jesús Dios jaduñ ñämaay: “Dioscujú'uyäp.” Mänit Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy miooy. Mänit jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hänajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhñtiä jäya'ayhajxy miooyä mäduhñtiä hajxy hänajty quiaya'añ.

12 Coö hajxy quiaabiädøøyy, mänit Jesús ja'a jiamiøød ñämaay:

—Yajpäðøg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduñ nga'a nähguéecämät.

13 Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy çøjx yajpäðøgy møødä hacxtsu'tstuc. Majmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc.

14 Coö jäya'ayhajxy yhiçy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hänajty tøø yajwa'añguiojjiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahíxämbä coö hajxy hijty xñämedsáañäm nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

15 Coo Jesús ñajuøøy coo hñajty nõcxy piäda'aga'añii gobiernä mädsibø'øbä, mänit jim̄ chohñnä. Mänit jim̄ ñøcxnä nidiuhm̄ tunjoot.

16 Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhädaacy mejypia'a.

17 Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jim̄ Capernaum hajxy hñajty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hñajty. Cahnä Jesús ja'a jiamiøød hñajty piaadyñä.

18 Mänitä poj piädø'cy møc. Mänitä mejy chajcujy cøxp.

19 Mägooxkilómetro tädujkilómetro hajxy hñajty tøø nõcxy, mänitä Jesús hajxy yhijsy coo ja'a barco hñajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hñajty mejywyiing. Mänitä jiamiøødhajxy chähgøøbiøjcy.

20 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy; Jesúshøch høøch.

21 Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús ya-jtägøøyyä barcojooty. Mänitiä hajxy jim̄ miejtsnä mejypia'a maa hajxy hñajty ñøcxiän.

22 Cujaboom, jim̄nä majiäya'ayhajxy hñajty mejyhawiimbnä, maa hajxy hñajty tøø yajcayijän. Ñajuøøby hajxy hñajty coo Jesús hñajty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamiøødhajxy quipxy. Hijxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hñajty tu'ug; je'e hajxy hñajty tøø yajtu'ubøcy.

23 Mänitä barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsohm̄bä. Jim̄ hajxy miedsøøyy maa jäya'ayhajxy hñajty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujú'uyäp yequiän.

24 Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhijsy coo Jesús hajxy quia'a jiiän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy Jesús høxtaabiä. Jim hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

25 Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:
—Wiindsøn, mänaa mmejch.

26 Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads mijts tehm tiøyhajt nnämä'awät, páadyhöch mijts hijty xyhøxta'ay coöch mijts je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cábøch mijts je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpøch ja'a hoy-yagjuøñäbä coo nyajcähxø'cy.

27 Paady hajxy mduñ, jaduñä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaads mijts nnämä'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtá'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Høøch mijts cuhdajt nmo'owaamby coo hajxy jaduñ mjugyhádat. Páadyhöch mijts jaduñ nmo'owa'añ, coöchä Dios tøø xquiuhdujtmø'oy, høøch ja'a Diosquexypä.

28 Mänit Jesús miäyajtøøwa:

—Neby højts ngudiúnät nebiä Dios choquiän.

29 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios coöch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

30 Mänitä Jesús miäyajtøøwägumbä:

—Tii hijxtahnd hoy-yagjuøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miich ja'a nmädia'agy jaduñ nmäbøjcät coo miich ja'a Dios tøø xquiexy.

31 Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypiä, jimä maná hajxy quiaayy maa hñajty pøn quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a maná yajwa'añguioj.

Ja'a maná, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyá jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsöhmbä. Dios jaduñ quejx.”

³² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsöhmbä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquihdujtm'owaamb coo hajxy jim mdägó'owät tsajpootyp.

³³ Ja'a Dios tøø quiéxiäbä, jim tsajpootyp je'e tøø chooñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy neyji mijts xquihdujtm'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.

³⁴ Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyác cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsöhmbä.

Paady hajxy jaduñ miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús jaduñ ñiñänøøma hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch je'e, ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Cuhdujtyéjþoch coo hajxy jim tiägó'owät tsajpootyp þøñjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät.

³⁶ Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hixy coöchä hoy-yagjuóøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy.

³⁷ Þøñjátyhöch ja'a nDeedy jaduñ xyajcø'øwaañøøby, je'eächä nmädia'agy xmiäbøgáañäp. Nguhþøgáambiøch hajxy je'e.

38 Páadyhøch tøø ndsooñ tsajpootyp cooçh ngudiúnät nébiøch nDeedy xyhane'emiän, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyaghida'añ.

39 Cábøçhä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiá'awät, ja'açh hajxy tøø xyajcø'øwaanó'øyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduhñ yhabéjnät. Pero jaduhñ miäna'añ cooçh hajxy nyajnøcxät tsajpootyp.

40 Jadúhñhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pønjaty jaduhñ najuøøby cooçhä Dios xyHuung-haty, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjçäp. Je'eçh hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät.

41 Coo Jesús miädiaacpäðøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a judíoshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänajty tøø miäna'añ coo jim chooñ tsajpootyp.

42 Jaduhñ hajxy ñiñämaayyä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høhñdaacp yø'øduhñ cooc tyijy jim chooñ tsajpootyp.

43 Mänitä Jesús ja'a judíos yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägooñä.

44 Pønñhøch ja'a nDeedy yajnähdiipy, je'eçhä nmädia'agy xmiäbøgåañäp. Je'eçh nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät.

45 Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägøxiä yajnähixø'øwa'añ. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a

miädia'agy tøø xwyiinjuøøyyä tøø xyhabøjcä, je'edshøch ja'a nmädia'agy tøø xmiäbøjcä.

⁴⁶ 'Cábøch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; høøch nidiuhm tøø nhixy. Jímhøch ndsooñ Dioswiinduum.

⁴⁷ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pøñhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds jugyhadaamb cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

⁴⁸ Høøch hajxy jaduhñ jim nyajtägø'øwaamby.

⁴⁹ Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaajejc jaduhñ. Pero paquiä ja'a miäjaahajxy quiøjxy.

⁵⁰⁻⁵¹ Høøch, páadyhøch tøø ndsooñ jim tsajpooty nébiøch jäya'ayhajxy jim nyajtägø'øwät. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø pøñjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nnähdugáambiøch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nnähho'tu'udáambiøch jäya'ayhajxy nägøxiä.

⁵² Mänitä judíoshajxy yajcapxiøøyy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:

—Nejy, xmio'owáañäm yø'øya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsämädä.

⁵³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, høøch ja'a Diosquexypä, coøch mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, coøch mijts ja'a nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucät, cab hajxy jim mdägø'øwät maa Dioswiinduumän.

⁵⁴ Pøñjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pøñjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaamb cøjxta'axiøø jim tsajpootyp.

55 Tsu'tsóoc-höch ja'a nni'x ja'a ngopc; hu-ucóoc-höch ja'a nnø'ty ja'a njoot.

56 Pønjátyhöch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhöch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'ečh jaduhñ nnänøømby ja'a nmädiá'agyhöch hajxy xmiäböjcäp. Je'ečh hajxy nguhdujtmø'owaamby coo hajxy yhidät cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. Tu'ugmädiá'agyhöch hajxy nmøødhida'añ.

57-58 Ja'a nDéedyhöch, ja'ačh tøø xquiéxiäbä, je'ečh jaduhñ tøø xquiuhdujtmø'oy cooč jäya'ayhajxy jim nyajnócxät tsajpootyp, pønjátyhöch ja'a nmädiá'agy xmiäböjcäp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c hajxy je'e jequiän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero pønjátyhöch ja'a nmädiá'agy xmiäböjcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mänaa.

59 Jaduhñ Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hänäjty yajnähixø'øy tsajtøgooty maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgø'øyän.

60 Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduhñ nguhböjcämät; tsip xex yø'ø mädiá'agy jaduhñ.

61 Ñajuøøyy Jesús jaduhñ nebiaty hajxy hänäjty miädiá'aguiän. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nejy, cábøchä nmädiá'agy hajxy xjiøjpøgø'øwáañjä.

62 Cooč mijts xyhíxät cooč hänäjty jim nnøcxy tsajpootyp, mänítøch mijts ja'a nmädiá'agy xmiäbögaanä cooč jim ndsooñ tsajpootyp, høøch ja'a Diosquexypä.

⁶³ Ja'a mjuøhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Cooch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, mänit hajxy mdägø'øwät jim tsajpootyp.

⁶⁴ Pero cahnä hajxy nägøxiä mmäbøcyñä.

Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, ñajuøby hänajty jaduñ pønjaty hänajty je'e ca'a mädia'agymiäbøgaamb. Ñajuøby hänajty je'ebä pøn hänajty yegáañäp ho'cøc. Jäguemiä Jesús jaduñ ñajuøyy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägø'øyän yajnähixøöbiä.

⁶⁵ Mänit Jesús miänáañgumbä:

—Páadyhøch mijts jaduñ nnämaayy: “Pøñhøch ja'a nDeedy yajnähdijpy, je'echá nmädia'agy xmiäbøgáañäp.”

⁶⁶ Coo Jesús jaduñ miädiaacpädøyy, mänitä jiamioødhajxy nämay wyiimbijnä. Cabä Jesús hajxy hänajty miøødwäditaannä.

⁶⁷ Mänitä Jesús ja'a jiamioød miäyajtøyy ja'a nämajmetspähajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsáambøch mijtspä.

⁶⁸ Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsøn, caj. Tii højts miich coo nnä'ä puhwá'adsät. Miich højts je'e xyajnähixøøby neby højts jim ndägø'øwät tsajpootyp.

⁶⁹ Nmäbøjcäp højts miichä mmädia'agy. Nnajuøby højts coo jim tøø mdsoñ maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a højts hijty nhahijxypä, ja'a Dios hijty quixaambiä.

⁷⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhøch mijts tøø nwiimbiy nébiøch hajxy jaduhñ xmiøødwädítät, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmøødä, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpä.

⁷¹ Ja'a Judas jaduhñ nänøøma, ja'a Simón Is-cariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hänajty yegaamb ho'cøøc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hänajty jia møødwädity møødä nämajtu'ugpähajxy.

7

¹ Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim Galilea. Cab hänajty jim wiäditaannä jim Judea, je'eguiøxpä coo ja'a judíøshajxy hänajty yhøxta'ay nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

² Jadáanäp ja'a judíos xiøøhajxy hänajty coo ja'a ramada hajxy yhädiuñ. Jim hänajty jiada'añii Jerusalén.

³ Mänitä Jesús ñämaayyä yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jimhä yhuug hijxpä ney miich ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä myajcähxø'øguiän.

⁴ Myajcähxø'py miich hijty maa jäya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo ja'a mmädia'agy wiädítät ja'a miichcøxpä, mänit hijxwiinduum myajcähxø'øgät majiäya'ayhagujc.

⁵ Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäböjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduhñ miänaañ.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Cahnä yhabaadyñä cooch jäya'ayhajxy nhawáanät pøñhøch høøch. Pero mijts, homiänaajä hajxy jim mnøcxät Jerusalén.

7 Caj mijts cu'ug xmiähanh_haty. Pero h_hoöch, xmiähanh_hajpøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähanh_haty coo_h nnägäpxy coo hajxy yhaxøøgwädity.

8 Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ h_hoöch. Cahnä yhabaadyñä coo_h jäya'ayhajxy nhawáanät pøn_høch h_hoöch.

9 Mänit Jesús miädiaacpädøøñä. Mänit jim_h jiaanch mähmøøñä jim_h Galilea.

10 Mänit Jesús yhuchhajxy jim_h ñøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim_h pianøcxy hamee'ch.

11 Jimä judíos ja'a Jesús hajxy hänäjty yhøxta'ay maa ja'a xøø hänäjty jiadyiijän. Jadhuh_h hajxy hänäjty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

12 Mädiáacäp ja'a Jesús hänäjty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hänäjty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hänäjty miänaambä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hänäjty wiädity cu'ugwiinhøhmbä.

13 Pero hamee'ch hajxy hänäjty miädia'agy. Hix_h, chähgøøby hajxy hänäjty ja'a judíos wyiindsøn_hhajxy.

14 Mägujnä xøø hänäjty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajnäbiä.

15 Mänitä judíoshajxy yagjuøøyy, miänaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaan_h teh_h jiaty ma-diu'u y caj yhøxpøquiä.

16 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDéedyhøch miädia'agy hädaa jadhuh_h, ja'a_h tøø xquiéxiäbä.

17 Pøñ jaduñ cudiunaamb nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa.

18 Pøñ jioot jaduñ tsojp coo yajcumáyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chójpjøch njoot coo Dios wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'ačh tøø xquiëxiäbä. Nmøødhøch ja'a tøyhajt; cábøch nhøhnda'agy.

19 'Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yecy, túhmäts. Jiiby jaduñ miäna'añ ñocyjiooty coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Pero cab hajxy mgudiüñ. Mmänaamb hajxy jaduñ cooçh hajxy xyagho'oga'añ.

20 Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduñ mmäna'añ coo højts miich nyagho'oga'añ. Pøñdsän miich xyagho'ogaamb.

21 Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduñ coo hajxy tii nga'a túunämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy.

22 Moisés ja'a cuhdujt jecy yecj coo hajxy mni-circuncidarhadøøjät. (Ca'a Mioisésä yajtsohndaac; yhaphajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohndaac.) Paadiä mhuung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä.

23 Mgudiumby hajxy jaduñ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yequiän; pero mjootma'p hajxy cooçhä jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty.

24 Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiiinmahñdyhíxät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coö jeicy mmøødhídät, mänitäs ja'a wyiinmahñdy je'e mhíxät. Coochä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduhñ mmäna'añ cóogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødá. Mmänaamb hajxy jaduhñ coö tii nga'a túuñämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios mänaamb coö yhahixø'øy coö hajxy ndúuñämät.

25 Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coö hajxy yagho'oga'añ.

26 Xiidsä quiapxy majiäya'ayhaguyc, y caj waamb ñäma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsønñhajtämhajxiäda'a coö yø'ø Miesíasä, ja'a hajxy nahíjxämbä.

27 Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesías, ja'a gobiernähadaambä, cab hñajty yajnajuø'øwa'añ maa hñajty chooñ.

28 Jiibiä Jesús hñajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coö jaduhñ miädooyy waambaty hajxy hñajty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhixyhájpech hajxy. Mnajuøøby hajxy maach ndsooñ. Pero ca'a yhøøchä hamdsoo tøø nwiinmay cooch yaa ngädá'agät. Ja'a nDéedyhøch tøø xquiexy. Pero cab hajxy mnajuø'øy.

29 Nhíxyhøch je'e. Jímhøch ndsooñ. Je'eçh jaduhñ tøø xquiexy.

30 Coö Jesús jaduhñ miänaañ, mänitä jia mad-saanä. Pero caj ñä'a yajmajch. Cajnä hñajty yhabaadyñä coö Jesús yagho'ogøøjät.

31 Hoy ja'a Jesús hánajty jia madsa'añii, nāmay ja'a Jesús ja'a miādia'agy hánajty miābójcāxā. Mānit hajxy miānaañ:

—Coo ja'a Mesías jadhun miédsät, ja'a hajxy nhahíxāmbā, nej, maas hoy-yagjuøøñájaty ja'a Mesíasāda'a yajcāhxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jadhun yajcāhxø'øguiän.

32 Mānitā fariseoshajxy jadhun miādoyhajty waambaty Jesús hánajty miādia'agyii. Mānitā policíahajxy quiejxā coo Jesús hajxy miádsät. Ja'a fariseoshajxy jadhun mäguejx møødā teedywiindsøñhajxy.

33 Mānitā Jesús miānaañ:

—Cábøch mijts jejcy nmøødhidaannā. Nøcxāannābøch maachā ndsohñän.

34 Xjia høxta'awáambøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maach nhida'añän.

35 Mānitā judíoshajxy ñiñāmaayyā:

—Maa yø'øya'ayāda'a ñøcxa'añ coo hajxy jadhun nga'a páatämät. Nej, nøcxaambāda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chāna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajñähixø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä.

36 Tiida'a tyjy coo miāna'añ cooc hajxy nja høxta'awāanām, pero cábāc hajxy nbaadāanām, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

37 Coo ja'a xøø hánajty miayaannā, ja'a møjxøøjooty, mānitā Jesús tiānaayyø'cy. Mānitā møc miānaañ:

—Pøn tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maach høøchän, ween min yhu'ugy mädyíibøch nmo'owaamby.

Jaduhñ Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøogopcän. Mänitä miänáangumbä:

38 —Pøjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'ečhä nmädia'agy xyajwa'xtägájsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

39 Jaduhñ Jesús miänaañ, pøjaty ja'a miädia'agy mäbøgáañäp, mänitä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hñajty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hñajty yagho'ogyii; cahnä hñajty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

40 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hñajty tøø miädia'aguiän, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tehmñ tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

41 Näje'e hajxy miänaambiä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambiä.

Pero näje'ehajxy miänaambiä:

—Pero cabä Mesías jimñ choona'añ Galilea.

42 Jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yhaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jimñ choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

43 Coo hajxy hñajty jaduhñ miädia'agy, cab hajxy hñajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúsçøxpä.

44 Näje'e ja'a Jesús hajxy hñajty jia madsa'añ, pero caj pøñ ñä'a majch.

45 Mänitä policíahajxy wyiimbijty maa ja'a teedy-wiindsøñhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä policíahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

46 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhñ pøñ mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

47 Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Cab jaduhñ yhooyä coo mijts jaduhñ tøø mya-jwiinhøhmbä.

48 Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäböjcxä ja'a wiindsøñhajxy møødä fariseoshajxy.

49 Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquihdujt hajxy jiaty. Ween hajxy chaačhpøcy.

50 Jimä Nicodemo hänajty, ja'a Jesús hänajty tøø ñähóyyäbä. Fariseohajp hänajty je'ebä. Mänitä Nicodemo miänaañ:

51 —Cab højts nguhdujthájtäm jaduhñ myiñäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänajty tøø nga'a mädia'agymiädóowäm jayøjp.

52 Mänitä Nicodemo wyiinwohñä ñämaayyä:

—Jaduhñ miich mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehñ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduhñ jii by maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

53 Mänit hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

8

1 Mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tun jaduhñ xiøhatiän Olivos.

2 Cujaboom jopyjiajjø'øgyñä, mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämejtsä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, tiägøøyy yajñähixøøbiä.

3 Mänitä to'oxiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuhdujtyajñähixøøbiähajxy mäyajmejts møødä

fariseoshajxy. Paadiä to'oxiøjc hänajty tøø miächii coo hänajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udägoy. Mänitä to'oxiøjc jim̄ yajnøcxä maa ja'a cu'ughagujcän.

⁴ Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, paady hädaa to'oxiøjc tøø miächii coo tøø piaadyii wiingya'adiøjmøød.

⁵ Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguiän, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhäm̄ coo ja'a to'oxiøjc jaduhmbä hajxy nguhgá'tsämät. Míichäts, waamb̄ miích mmänaambä.

⁶ Paady hajxy jaduhñ yajtøøyy, coo hajxy hänajty miädoᵛa'añ pø tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty møødä Diosmädia'agy. Yhøxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaambédät coo häxøpy quia'a tu'ugmädia'aguiä. Pero cabä Jesús waamb̄ yhadsooyy. Mänitä Jesús ñaaxcooyy. Mänitä tiägøøyy jahbiä cø'øhaam naaxwiin.

⁷ Mänitä Jesús jaduhñ miäyajtøøwägumbä. Mänit yhäñäaguiugøøyy. Mänit miänaañ:

—Pønä pojpä cädieey ca'a møød, ween quia'tstsoon̄.

⁸ Mänitä Jesús ñaaxcógumbä. Mänit tiägøøguiumbä jahbiä naaxwiin.

⁹ Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän, mänit hajxy je'e tiu'ubøjnä hanidiuhmjaty. Ja'a møjpä, je'e jawyiin tehñ tiu'ubøjtsohñ. Niñajuøøyyä hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cädieey hajxy hänajty miøødä, paady hajxy tiu'ubøjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiøjc miøødmähmøøyy. Jimä to'oxiøjc hänajty tiäna'ay Jesús ja'a wyiinduum.

10 Mänitá Jesús yhäñaguiugøøyy. Mänitá Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaambä. Nej, caj pøn tøø xñä'ä cuhga'ačhä.

11 Mänitá to'oxiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøñ, caj.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Ni høøch jaduñ nga'a mänaambä coo miich myajcuhgá'adsät. Nøcx; cab jaduñ haxøøg mjatcøøñät.

12 Mänitá Jesús miänáangumbä:

—Jaduñ mäwínhøch nyajnimiäbaadyii nebiä jøønän coočhä jäya'ayhajxy nyajnahixø'øy ja'a tu'u hoybä. Pønjaty ja'a nmädia'agy xpianøcxáañäp, cab jaduñ wiädita'añ hagoostuum. Cøjxta'axiøø jim yhida'añ tsajpootyp.

13 Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Hamdsoo miich mniñänømyii. Pero caj miich mnä'ä tømiädia'agy.

14 Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tømiädiáacpøch, hóyhøch hamdsoo nja niñänømyii. Nnajuøøbiøch maačh ndsooñ maačh nnøcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'øy.

15 Nä'ä nägóobøch mijts xñä'ä nähwaambety. Pero høøchä, cábøch jäya'ay nä'ä nägoobä nnähwaambety.

16 Tøyhájtøch nnä'ägädä mädia'agy. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhøchä miädia'agy hädaa, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

17 Miimb jaduñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues tøyhajt hajxy jaduñ yejpy.

18 Pues højts, tu'ugmädia'agy højts móødhøch nDeedy cooch je'e tøø xquiexy.

19 Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch mijts xñajuø'øy; ni ja'a nDéedyhøch hajxy xquia'a najuøøyyä. Cooch mijts häxøpy xñajuø'øy, xñajuøøyyäbøch ja'a nDeedy hajxy häxøpy.

20 Yajnähixøøguiujc ja'a Jesús jaduñ miänaañ jii by tsajtøgooty, jii by mäðøyyä maa ja'a cajän maa ja'a xädø'øñ hajxy hänajty yajnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hänajty pøn miadsa'añii, hoy hänajty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miadsøøjät.

21 Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Nøcxáaṅnäbøch høøch. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnøcxät maačh nnøcxa'añän. Coo hajxy mho'oga'añ, jii by hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

22 Mänitä judiøshajxy ñiñämaayyä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduñ nga'a nøcxämät maa ñøcxä'añän.

23 Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naaxwiin. Pero høøch, tsajpóotypøch ndsooñ, ca'a yaajä.

24 Tøøch mijts jaduhñ nnäma'ay, coo hajxy hänäjty tøø mho'ogy, cahnä mbojpa mgädieey hajxy hänäjty xñähwa'açhñä. Cabä mbojpa mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ cooçhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbójcät pónhøch høøch.

25 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Pónäsän miich.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøch mijts nja hawáañäm pónhøch høøch.

26 Madiú'ujøch nnägápxät coo hajxy haxøøg mjäya'ayhaty. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä. Nhawáañäm mijts jaduhñ nebiátyhøch jaaya'ay tøø xñajtsapxøøyyän, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

27 Pero cab hajxy wyiinjuøøyy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhñ ñägápxy.

28 Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch mijts hänäjty tøø xmiøjpahbety, mänit hajxy mnajuø'øwa'añ pónhøch høøch, y cooçhä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhñ nhawáañäm nebiátyhøch ja'a nDeedy tøø xya-jnähixø'øyy.

29 Xmiøødwädíjpøch je'e, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Cábøch nidiuhm tøø xñähgue'egy je'eguiøxpä cooçh homiänaajä ngudiuñ nébiøch tøø xyhane'emiän.

30 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacy, mänitä miädia'agy miäbójcäxä nämay.

31 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänäjty tøø miäbójcäbä:

—Cooč mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät homiänaajä, mänitøch mijts hamuumdu'joot xmiøødwädät.

³² Jaduhñdsä tøyhajt hajxy mmøødhädät cooç ja'a Dios tøø xquiexy. Jaduhñdsä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixó'owät, nebiä møjcu'ugong hajxy jaduñ xquia'a hané'emät.

³³ Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhapy. Cab højts pøn xyhane'emy. Tii jaduñ coo mmäna'añ coo højts ja'a møjcu'ugong xquia'a hané'emät.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät, pønjaty ja'a pojpä cädieey jaduñ møød, møjcu'ugong jaduñ hanehmb.

³⁵ Ja'a moonsähajxy, cab hajxy jim yhity cøjxta'axiøø maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cumoonsä yhuungä, je'eds jim nä'ägä hijp maa ja'a tiøjcän.

³⁶ Høøch, nbuhbédabøch mijts jaduñ nebiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixó'owät, nebiä møjcu'ugong hajxy jaduñ xquia'a hané'emät.

³⁷ Nnajuøøbiøch jaduñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogáambøch mijts, je'eguiøxpä coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ nébiøch mijts nja näma'ayän.

³⁸ Nmädiácypioch nébiøch ja'a nDeedy tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä cu'ug yhane'emiän.

39 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.
Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduñ hajxy mjäya'ayhájpät nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän.

40 Pero xyagho'ogáambøch mijts, hóyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøchä Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän.

41 Jaduñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy jiäya'ayhatiän.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduñ højts njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtjän. Tu'ug højts nDeedy; Dios je'e.

42 Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchójpøch mijts häxøpy yaabä. Jímhøch tøø ndsoñ maa Diosän; pero yaaçh nhijnä hädaa yaabä naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jóothøch yaa tøø ngäda'agy. Dióshøch xquiejx.

43 Xióøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy xñä'a cudiunaañä.

44 Ja'a møjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduñ hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøøyy jäya'ay-yagho'pä mänaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Cabä tiømiädia'agy. Cabä hädaa yaabä naaxwiin hoy jiäya'ayhaty. Høhñdaacp je'e; jaduñ

ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduhñ jäya'ayhajxy yaa yajñähixø'øyii ja'a møjcu'uwiinmahñdy.

45 Pero høøch, coöch mijts ja'a tøyhajt nyajmøødmädia'agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä.

46 Hopiønä ñajuø'øy coöchä pojpa cädieey nga'a møødä. Jaduhñ hajxy mnajuø'øwät coöchä tøyhajt nmädia'agy.

47 Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóowäp je'e ja'a Dios ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios miädia'agy hajxy mga'a mädownä.

48 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Nej, cab jaduhñ tiøyyä coo jim mdsoñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øya.

49 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøchä møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Nwiin-guhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyiingudsähgø'øy.

50 Cábøch hamdsoo nmäna'añ coöch hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Ja'a nDéedyhöch jaduhñ mänaamb. Yajcumädowaamb by je'e pønhøch haxøøg xñänøømb.

51 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coöchä nmädia'agy pøñ xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

52 Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Hoorá sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo nmädia'agy pøñ xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

⁵³ Nej, maas m̄oc miichä cuhdujt mm̄øddä quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jadhun̄ ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøn̄ tyijy miich̄ coo jadhun̄ mniñänømyii.

⁵⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jadhun̄ yhahixø'oy cooch̄ hamdsoo nniguiumayóøjät. Pero Dióshøch xquiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy.

⁵⁵ Cahnøch nDeedy hajxy xñajuøøyyä. Pero høøch, nhíxyhøch høøch. Cooch̄ nmänä'anät cooch̄ nga'a hixiä, høn̄dá'agäbøch jadhun̄ nej mijts mhøn̄da'aguiän. Pero nhíxyhøch høøch. Nmäbøjcäbøch ja'a miädia'agy je'e.

⁵⁶ Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämbä, xoon̄daacp je'e hijty cooch̄ hänäjty xyhixa'añ mänäajøch hänäjty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch̄ je'e xjiaanč̄ hixy. Mänit̄ jiaanč̄ xoon̄daacy.

⁵⁷ Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíosahjxy:

—Je'enä jadhun̄ mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

⁵⁸ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts teh̄m̄ tiøyhajt nnämä'awät, jíiyyämøch hänäjty; cahnä Abraham hänäjty jiinä.

⁵⁹ Mänitä tsaajxy quionø'cy; Jesús hajxy hänäjty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hänäjty ñiguiu'uchii. Mänit̄ piädsøøm̄nä tsajtøgooty.

9

¹ Jimä Jesús hänäjty ñaxy. Mänitä wiindspä tu'ug yhijxy. Jadhun̄ä mähdiøjc̄ ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad.

² Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsón, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pønä pojpa cädieeyäda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayä, tøgä tiaj tieediä.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ni pøn. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ quiähxø'øgät maa yø'øya'aguiøxpän.

⁴ Tsøc Diostuung hajxy túunäm, ja'açh tøø xquiéxiäbä, mäduhñtiä jugyhajt hajxy nmøødhajtäm. Coø hajxy nhó'cänät, cab hajxy jaduhñ mänaa ndúunänät.

⁵ Cooçh yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nya-jcähxø'piøch jäya'ay piojpa quiädieeyhajxy.

⁶ Mänitä Jesús ñajtsujøøyy naaxwiin. Mänitä chujy yajmo'ondscojy. Mänitä pyiinø'cy. Mänitä wiindspä yajwiingupiinøøyy ja'a chujy, ja'a hänajty tøø mio'ondscójjibä.

⁷ Mänitä Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nøcx niwyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé —je'e jaduhñ ñänøømby, Quexy.

Mänitä wiindspä hoy jiaançh niwyiimbujyii. Coø wyiimbijnä, tøø hänajty wyiindøø'xø'nä.

⁸ Mänitä mähdiøjc yhiyxä ja'a miädøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhiyxypä coø hänajty xiädø'øñyujwa'añ. Mänitä hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xädø'øñyujwaambä häña'a.

⁹ Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Jaançh je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehñ jiaduhñ quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hänajty ñiñänømyii:
—Høøch je'e hijty wiinds.

¹⁰ Mänitä miäyajtøøwa:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

¹¹ Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondscoj. Mänítøch xyajwiingubiinøøyy. Mänítøch xñämaayy cooçh nøcxy nniwyiimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduñ xiøhatiän Siloé. Mänítøch hoy njaançh niwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'cy.

¹² Mänitä miäyajtøøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämäadädä.

¹³ Mänitä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhajxiän, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä.

¹⁴ Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspä.

¹⁵ Mänitä mähdiøjc miäyajtøøwägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'eçh je'e xya-jwiingubiinøøyy. Mänítøch hoy nniwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'nä.

¹⁶ Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiä. Tuumb yø'øduñ poo'xxiøøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduñ tiúnät poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhñ ñä'a yajcähxó'øgät.

Cab hajxy hänäjty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii.

¹⁷ Mänitä mähdiojc ñämaayyá, ja'a hänäjty tøø wyiindøø'xó'øguiäbä:

—Míichäts, waamb miich mmána'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghijxó'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

¹⁸ Cabä judíoshajxy hänäjty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xó'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy.

¹⁹ Mänit hajxy miäyajtøøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøømbiä coo hijty wiinds tøø miaaxhuunghatiä. Nebiäda'a tøø yhijxó'øgy.

²⁰ Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaanç yø'ø. Wiinds jiaanç maaxhuunghajty.

²¹ Pero cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhijxó'øgy o pøn jaduhñ tøø yaghijxó'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägapxy.

²² Paady hajxy jaduhñ miänaañ, coo ja'a teedy-wiindsøn hajxy hänäjty chähgø'øy. Tøø ja'a teedy-wiindsønhajxy hänäjty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hänäjty yajpädsøma'añ tsajtøgooty pøn jaduhñ mäna'anaamb cooc Jesús Miesíashaty. Nägooyyá hajxy hänäjty yajtøjpädsøma'añ, cab hajxy hänäjty yajtøjtägø'øwaannä tsajtøgooty.

²³ Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaañ: “Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän.”

24 Mänitä mähdiøjc miøjyáaxägumbä, ja'a hänajty tøø yhiixø'øguiäbä. Mänitä ñämaayyä:

—Højts tøyhajt móoyyác. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quiugädieeyä.

25 Mänit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøøbiøch cooçh tøø nhijxø'øgy, hóyhøch hijty nja wiindsä.

26 Mänit ñämaayyä:

—Nej xyaghijxø'cy.

27 Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädowáañgombä. Nej, mbanøcxáañp ja'a miädia'agy hajxypä.

28 Mänit yhojjä ñämaayyä:

—Miiçh jaduñ mbanøcxäp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a miädia'agy nbanøcxäp.

29 Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.

30 Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñä jaduñ. Cab hajxy mnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ, hóyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy.

31 Hoy piønä jaduñ ñajuø'øy coo Dios jaduñ quia'a mädoowa ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduñ wiingudsähgøøby, pøn jaduñ cudiumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduñ mädoowäxäp ja'a Diósäm.

32 Høxtahm̄ds ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduñ quia'a yajmädoyhaty coo jäya'ay yaghijxø'øgyii,

ja'a wiinds tøø miaaxhuunghátiäbä, høxtä jäda'anäbaady.

³³ Coö jaaya'ay häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuóñäbä.

³⁴ Mänitä mähdiøjc yhojjä:

—Nej, xyajnäjpätuum cädieedium miich tøø mmaaxhuunghaty.

Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøøma tsajtøgooty.

³⁵ Mänitä Jesús miädoyhajty coö ja'a mähdiøjc hänäjty tøø yajpädsømyii tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc yhøxtaayy. Mänitä jiaanč paaty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbøjcäp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

³⁶ Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøñ, pøñ jaduhñ mnänøømby. Høøch hawáañäc nébiøch ja'a miädia'agy nmäbøjcät.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø je'e mhixy. Høøch je'e.

³⁸ Mänitä mähdiøjc miänaañ:

—Wiindsøñ, mäbøjpøch.

Mänitä Jesús wyiinjjicädaacä, wyiin-
gudsähgøøyyä.

³⁹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhñ yhijxø'øgät, ja'a ha-
jxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy
jaduhñ wyiindsø'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hi-
xpän.

⁴⁰ Jimä fariseoshajxy hänäjty näje'e tiäna'ay
maa Jesús hänäjty mädoyyän. Coö hajxy jaduhñ

miädooy nebiä Jesús miänaañän, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Nej, mmänaamb miich jaduñä coo hõjts jaduñ nhijpä nebiä wiindspän.

⁴¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixyhaty. Pero coo hajxy jaduñ mmäna'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpa ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'açhñä.

10

¹ Mänitä Jesús miänáangombä:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: cabä mee'tspähajxy jii by tiägø'øwø'øy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän.

² Pero ja'a cumeeg, je'eds jii by tägø'øwøøby maa ja'a curaahaawän.

³ Yajtägøøby ja'a curaagüendähajpä ja'a cumeeg jii by curaajooty. Coo hänajty mieegmøjya'axa'añ, mänitä mieeg quiøxy xøøguya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsøn hajxy. Mänitä cumeeg yhøxwoobädsømy.

⁴ Coo ja'a meeghajxy hänajty tøø piädsømy, mänitä wyiindsøn hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduñ piadu'ubøcy coo ja'a wyiindsøn hajxy yo'mädoy.

⁵ Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädoy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

⁶ Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hänajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hänajty wyiinjuøøyyäxä.

7 Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämä'awät: Øøch, jaduñ mäwíinhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'øwø'øyän.

8 Cahnøch hñajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hñajty may miech høñdaacpä. Jaduñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexypän. Jaduñ mäwíinäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcäxä. Jaaya'ayädshajxy jaduñ ca'a mäbøjc, pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduñ mäwíinäts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpän.

9 Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaawän. Høøch, jaduñ mäwíinhøch nebiä curaahaawän. Pønñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eçh ngüeendähadaamby.

10 'Ja'a hajxy jäya'awyiinhøhmbä, Diosmädiá'aguiäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hñajty yajpädsømy. Pero høøch, páadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduñ jim ñócxät tsajpootyp, neby hajxy jaduñ jim yhidät cøjxta'axiøø.

11 Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduñ mäwíinhøch je'e, ngüeendähadaambiøch ja'açh nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaançh tehñ chojpä, høxtä ñähho'tú'udäp ja'a mieeg.

12-13 Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cueendähaty, coo hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduñ. Coo ja'a

pahuc miech meegtsu'tspä, mänitä moonsähajxy piäyø'ogy. Mänitä meeg mähdiøjc-hajxy ñä'ägä machii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'ogy.

14-15 'Pero høøch, jaduñ mäwíinhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaanç tehñ chojpän. Xyhixyhájpiøch ja'a nDeedy, y nhixyhájpiøch je'ebä. Jaaná jaduñds je'e, jaaná nhixyhájpiøch pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäböjçäp. Nñähho'tu'udáambiøch hajxy je'e.

16 Jaaná xmiäbögåañbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghagajpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújtthøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbögaanä nägøxiä.

17 Páadyhøch ja'a nDeedy xchocy coøch jaduñ nmäna'añ coøch häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduñ njujypiøgät jadähooc.

18 Høøch, hamdsøøch nmäna'añ coøchä jäya'ay xyaghó'ogät. Coøch häxøpy nga'a mänaambä, cábøchä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøødhøch cuhdujt coøch nhó'ogät; y nmøødhøch cuhdujt coøch njujypiøgät jadähooc. Páadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguexy coøch nhó'ogät, coøch njujypiøgät.

19 Coø Jesús jaduñ miädiaacy, paadiä judíoshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä.

20 Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmäñøøbiäda'a jaduñ. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädowaañä.

21 Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduñ miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduñ yaghixø'ogät.

22 Jájtäbä xøø hänajty jim Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojjooty hänajty.

23 Jiibiä Jesús hänajty wiädity tsajtøgooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón.

24 Mänitä judíoshajxy jim yhamugøøyy maa Jesús hänajty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänaa højts xyhawaañaanä pø tøyhajt mMesíashaty.

25 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáanäm, pero cab hajxy mmäbøjcy. Cooch jaduhñ ngudiñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxó'pøch jaduhñ cooch nGristohaty.

26 Pero, cooch mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, páadyhøch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä.

27 Nhixyhájpiøch pøñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjçäp; je'eçh ja'a nmädia'agy xpianøcxäp.

28 Nyajnøcxáambiøch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøn xpíøjçät.

29 Miøødhøch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøn ja'a mäjaa jaduhñ miøødä nébiøch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ tøø miäna'añ cooch jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøjçät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgaanäxä.

30 Høøch møødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

31 Mänitä judíoshajxy tiägøøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hänajty quia'adsaamby.

32 Mänitä Jesús ja'a judíos ñämaayy:

—Madiú'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuñ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiiguiøxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

³³ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady højts miičh nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänømy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiung jaduhñ tøø mduñ.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby jaduhñ myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduhñ miänaañ: “Mdioshajp hajxy.”

³⁵ Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñä'ägädä mädia'agy. Jaduhñ miäna'añ cooc hajxy jaduhñ dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpøquiäbä ja'a Diosmädia'agy.

³⁶ Hoorä, Diøshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaach tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxpety cooch nmänaañ coochä Dios xyHuunghaty. Tøyhájhthøch jaduhñ xyHuunghaty.

³⁷ Cooch häxøpy nga'a tuñ nébiøch ja'a nDeedy tiuñän, cábøchä nmädia'agy hajxy häxøpy xmiäbøjcä.

³⁸ Pero jaančh túumbøch jaduhñ. Mmäbøgäp hajxy jaduhñ coochä Dios tøø xquiexy, hóyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäbøjcä. Jaduhñds hajxy mnajuøøñät coo højts tu'ugjäya'ay nhity møødhøchä nDeedy.

³⁹ Mänitä Jesús jia madsáañägumbä. Pero cabä ñä'a yajmajch.

⁴⁰ Mänitä miøjnøønáxcumbä ja'a Jordángpä møjnøøbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsøhñän.

41 Mänitä Jesús hajxy ñämejch nämay. Mänit hajxy miänaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty ñä'ä yajcähxø'cy. Pero tøyhajt jaduhñ cøxiä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägäpxiän.

42 Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miäbøjcä nämay.

11

1 Tu'ug jäya'ay hänajty xiøhaty Lázaro. Tøø hänajty pia'ambety. Jim hänajty chäna'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María møødä Marta.

2 Cahnä hänajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hänajty yajtecytia'xø'øwa'añ, mänaa María ja'a Jesús hänajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam.

3 Coö Lázaro hänajty tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coögä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty je'e.

4 Coö Jesús ja'a mädia'agy jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Cabä mähdiøjc tiehñ yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhñ quiähxø'øgät coö Dios miøjjä jiaančhä, neby jaduhñ quiähxø'øgät coöch nmøjjä njaančhä. Dióshøch xyHuunghajp.

5 Hoy ja'a Jesús hänajty jia jaančh tehñ miøødnijootpaadyii ja'a Lázarahajxy,

6 mejtsxøø jim jiaag hijty maa hänajty ñä'ägä hitiän.

7 Mänitä Jesús ja'a jiamioød ñämaayy:

—Jamds hajxy jadähooc Judea.

8 Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsón, cahnä jiegø'øy mänaa ja'a judíoshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim̄ coo mnøcxtägatsa'añ.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a Diostuung hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä xøømbä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

¹¹ Mänitä miänáaṅgombä:

—Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáambøch cham̄ nyuxa'añ.

¹² Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Pero, wiindsón, pø nä'ä maaho'c jaduhñ, møcpøjtägatsaambäda'a jaduhñ, cabä.

¹³ Coo Jesús jaduhñ miänaañ cooc Lázaro mi-aaho'cy, jaduhñ hänäjty miäna'anaañ cooc tøø yho'ogy. Pero cabä jiamiøødhajxy jaduhñ wyi-injuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduhñ hajxy wyiinjuøøyy coo tøø miaaho'ogy.

¹⁴ Mänitä Jesús howyiinjuøøñä tiehñ ñägapxnä:

—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy.

¹⁵ Xoondáacpøch jaduhñ cooch hänäjty nga'a jimä. Coo hajxy jaduhñ mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xmiaas mæbøgaañä. Páadyhøch jaduhñ nxoonða'agy. Jam̄ds hajxy jim̄ maa Lázaran.

¹⁶ Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä hametsc-huung. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Jam̄xä Jesús hajxy møødhó'cäm.

17 Coo hajxy jim miejch Betania, mänitä Jesús yhawáañäxä coo ja'a Lázaro hānajty jiiiby tøø yhity mädaaxxøø jutjooty maa cabäsaantān.

18 Mäwiingón Betania hānajty jim Jerusalén. Jaduhnda'a jiaaguema, mejtskilómetro ja cupcāda'a.

19 Nāmay ja'a judíoshajxy hānajty tøø ñāmech ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgáañāp hajxy hānajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hānajty tøø yho'ogy.

20 Coo ja'a Marta jaduhñ miādoyhajty coo Jesús hānajty miäwiingoñ, mänit hoy jiojcubaadø'oy. Pero María, jiiiby miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiān.

21 Mänitä Marta ja'a Jesús ñāmaayy:

—Wiindsón, coo häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.

22 Nnajuóøbiøch jaduhñ, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owāp je'e.

23 Mänitä Jesús ja'a Marta ñāmaayy:

—Jujypiøgaambä mbuhya'ay.

24 Mänitä Marta miānaañ:

—Nnajuóøbiøch coo jiuujypiøga'añ coo ja'a naaxwiimbä hānajty wyiimbida'añ, coo hajxy nägøxiä njujypiøgáañām.

25-26 Mänitä Jesús miānaañ:

—Nyagjujypiøgáambiøch hajxy je'e pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcāp. Nyajñøcxáambiøch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy hajxy hānajty jia jujcyñä, hoy hajxy hānajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmäbøjpy jaduhñä.

27 Mänitä Marta miānaañ:

—Wiindsón, nmäbójpíoch coo miich ja'a Dios xy-Huunghaty, coo mMesíashaty, coo miich ja'a Dios tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

²⁸ Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:

—Tøø ja'a nWiindsónháltäm miéjtsäm. Miich xyajtøøb.

²⁹ Coo ja'a María miädooyy, mänitä tiänaayyø'cy. Mänitä María ja'a Jesús ñänøcxy.

³⁰ Jimä Jesús hänajty tøø miähmø'øy maa ja'a Marta hänajty hoy tøø miøødmädia'aguiän. Cahnä Jesús hänajty quiajptägø'øy.

³¹ Ja'a judíoshajxy hänajty jiiiby maa ja'a María tiøgootyhajxiän, coo hajxy yhiyxy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøømy, mänitä María hajxy piadøjpädsøømy. Jim tyijy María hänajty ñøcxy cabäsaantä jøøbiä xuu'tspä.

³² Coo ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø miähmø'øyän, mänitä Jesús yhiyxy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjiicädaacy. Mänitä María miänaañ:

—Wiindsón, coo miich häxøpy myaajä, cáböchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.

³³ Coo Jesús jaduhn yhiyxy coo María hänajty jiø'øy møødä judíoshajxy, ja'a hänajty tøø piamechíjábä, mänitä Jesús jiootmabiøjcy.

³⁴ Mänit miänaañ:

—Maa hajxy tøø myajnaaxtägø'øy.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsón, jam nyajnahixø'øy.

³⁵ Mänitä Jesús jiøøyy.

³⁶ Mänitä judíoshajxy miänaañ:

—Høxtahm̄ds j̄iø'øy coo Lázaro hijty jiaanč teh̄m̄
miøød̄nijootpaadyii.

³⁷ Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a ya-
jmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a wiindspä yaghi-
jxø'øgy, túhm̄äts.

³⁸ Mänitä Jesús j̄iootmabiøjcombä. Mänit jim̄
ñøcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hänajty
tøø ñaaxtägø'øyän. Jimä tsaa ja'a jut hänajty
yhadäguéc-haty.

³⁹ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim̄
tänaabiä juthaguum:

—Hadäguejtu'ud yø'ø jut hajxy.

Jimä cuhäyohnd hänajty tiänaabiä, ja'a Martaha-
jpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero mädaaxxøø j̄iiby tøø yhity
jutjooty. Haxøøgxuu'päda'a yø'øjän.

⁴⁰ Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Tøøch miich nhawáañäm, coo mmäbögät,
mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaančhä.

⁴¹ Mänitä jut hajxy jiaanč yhadäguejtuuty.
Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooch miich ja'a
nmädia'agy tøø xmiädoowa.

⁴² Nnajuøøbiøch jaduñ cooch miich ja'a
nmädia'agy hoymiänaajä xmiädoowa. Páadyhøch
miich tøø nnäma'ay “Dioscujú'uyäp” neby hajxy
miäbögät cooch miich tøø xquiexy, yø'øya'ayhajxy
xii tänaabiä.

⁴³ Mänitä Jesús møc yaaxy:

—¡Lázaro, pädsómäts!

⁴⁴ Mänitä Lázaro jiaanč pädsøømy, ja'a hänajty
tøø yhó'oguiäbä. Nähbity nähmoch piädsøømy.

Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim tãnaabiä:

—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

Mänitä Lázaro hajxy jiaançh nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

⁴⁵ Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäböjçäxä nämay ja'a judíoshajxy, ja'a María hajxy hänajty tøø miøødhítiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hänajty tøø yhíxiäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøjcy.

⁴⁶ Pero cab judíos hajxy näje'e miäböjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy yhawaanä nebiä Jesús hänajty tøø tiuñ.

⁴⁷ Mänitä teedywiindsøn hajxy yhamugøøyy møødä fariseoshajxy møødä tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhajtämät. Madiu'u jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty tøø yajcähxø'øgy.

⁴⁸ Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitä miädia'agy miäbögåanaxä nägøxiä. Minaambä romano jäya'ayhajxy ja'a mõjcuhdujtmøødpä. Mänitä ndsajtøjc hajxy xyajma'adäänäm. Mänitä nguhdujt hajxy xpiøgåänäm.

⁴⁹ Caifás ja'a teedywiindsøn hänajty xiøhaty ja'a mõjcuhdujtmøødpä. Mänit miänaañ:

—Cab hajxy ti mjaty mnajuø'øy.

⁵⁰ Cab hajxy mwiinjuø'øy coo maas hoy hit jaduñ coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'túutämät. Cab hajxy jaduñ nägøxiä nguhdägóoyyämät.

⁵¹ Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ. Pero coo hänajty tiuñ teedywiindsøn

møjcuhdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhñ yajnägapy coo ja'a Jesús ja'a judíos hänajty ñähho'tu'uda'añ,

⁵² møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hänajty tøø wyi-imbiiyäbä, ja'a wiinghagajptjatypä.

⁵³ Mänitä møjcuhdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añ.

⁵⁴ Paadiä Jesús hänajty jim quia'a wäditaannä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitä Jesúshajxy jim chohñ jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Efraín. Jimä Jesúshajxy miähmøøyy møødä jiamiøødhajxy. Mäwiingon ja'a cajpt hänajty tø'ødsnähgäp.

⁵⁵ Habaadäännäp ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíoshajxy yagjätbä. Nämay hajxy jim ñøcxy xøøhajpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tsohmä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä xøø hänajty jim chohnda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hänajty yhuuc tsi'iwa'añ. Jadúhñac tyijy hajxy hänajty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä quiädieey.

⁵⁶ Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty yajcopcø'øy tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty ñimiäyajtøyii:

—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpjä.

⁵⁷ Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty yhane'emy møødä fariseoshajxy, coo Jesús pøn yhíxät, mänit hajxy ñägäpxät, nebiä Jesús hajxy jaduhñ miädsät.

12

¹ Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady. Mänitä Jesús jim ñøcxy Betania, maa

Lázaro hánajty chána'ayän, ja'a Jesús hánajty tøø yagjujypiøquiäbä coo hánajty tøø yho'ogy.

² Námayyá jäya'ayhajxy jiiby yhamugøøyy tsuugaabiä ja'a Jesúscøxpä. Ja'a Marta hánajty texyhabøgøøby. Jiibiä Lázaro ja'a Jesús hánajty miøødtsuugay tøgooty.

³ Mänitä María ja'a perfume quionmejch cuplitro. Haagä nardopøjy ja'a perfume hánajty ja'a tsojwatypä. Mänitä María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mänitä María ja'a Jesús tiecymieexy quihwaayhaam. Mänitä perfume tiägøøyy pu'xø'pä tøgooty.

⁴ Jiibiä Judas hánajty, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamiøød hánajty je'ebä. Je'edsä Jesús hánajty yegaamb coo hánajty yajcø'dägø'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Mänitä Judas miänaañ:

⁵—Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cäm nebiä häyoobädøjc ja'a xädø'øñ cu nnä'ä móoyyäm.

⁶ Pero cabä Judas ja'a häyoobädøjc hánajty ñä'ägädä näxuuch. Je'e ja'a xädø'øñ hánajty yajconwädíjtäp. Pero hamdsoo hánajty wyi'i yajpädsømy. Paady jaduñ miänaañ coo ja'a perfume hajxy cu tioo'cy nebiä xädø'øñ jaduñ miéedsät.

⁷ Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Ween yø'ø to'oxiøjc yhity. Ca'a waamb mnäma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtä cóonøch nhó'ogät. Mänitøch yø'ø perfume xyanähjáaxät.

⁸ Hoymiänaajä mijts ja'a häyoobädøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cáboch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ.

9 Nämayyā Israelpä jäya'ayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänajty jim̄ tøø miech Betania. Mänitā Jesús hajxy hoy yhixy møødä Lázaro, ja'a Jesús hänajty tøø yagjujypiøquiäbä.

10-11 Coo Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujypiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadu'ubøcy nämay. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøjcäxä nämay. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miädia'agyhajxy hänajty quia'a jaty panøcxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añän.

12 Nämayyā jäya'ayhajxy hänajty jim̄ tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miedsa'añ cajptooty.

13 Mänitā xi'iwhaay hajxy hoy piuxy. Mänitā Jesús hajxy hoy jiøjcubaadø'øy xi'iwhaaguiap. Yáaxäp ja'a Jesús hajxy hänajty ñänøcxy:

—¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø quiëxiäbä. Paadiä Dios tøø quiexy coo hajxy ngobiernähájtämät, højts ja'a Israelpäjäya'ayhájtäm.

14 Mänitā Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduhn̄ jilby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

15 Ca'a hajxy mdsähgø'øy, mijts jim̄ tsánaabiä Jerusalén.

Huug hiç hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.

16 Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hñajty ñajuø'ø y pøn jaduhñ ññanøømby coo miedsa'añ burrohu-ungnähgøxp, ja'a Dios quiexaambiä. Pero cujey, coo Jesús hñajty tøø jiuypiojnä, coo hñajty tøø ñøcxnä tsajpootyp, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacnä coo jaduhñ jiaanč miñ cujaay ja'a Jesúsøxpä y coo Jesús hajxy hñajty tøø piuhbety.

17 Mädiaacp hajxy hñajty neby hajxy hñajty jim tøø yhi xy mänaa Jesús ja'a Lázaro jii by yhöxyaaxpädsømiän tsaajutjooty. Ja'a hajxy hñajty tøø quia'a yhi xiäbä, je'eds hajxy hñajty miøødmädiaacpy.

18 Coo jaduhñ yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hñajty tøø yagjuypioquiän, paadiä Jesús hajxy hñajty nøcxy jiojcubaadø'ø y mayjiäya'ay.

19 Mänitä fariseoshajxy ñiñämaayä:

—Nejy yø'øya'ay ndúunämät coo jaduhñ piawädityii nägøxiä.

20 Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hñajty näje'e quioo'pä xøøhajpä. Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hñajty tøø quioody.

21 Mänitä Felipe hajxy hoy ñämech. Betsaida Felipe hñajty chooñ jim Galileanaaxooty. Mänitä Felipe ñämaayä:

—Tsäguhñ, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agañ.

22 Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hñajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajtsä møødä Andrés.

23 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooçh nhó'ogät. Páadyhøch Dios tøø xquiexy.

24 Chaads mijts teh_m tiøyhajt nnämä'awät, coo jäya'ay ja'a trigo hajxy ñi'ibya, mänitä tøømd tyictspädsø_{my} yhaabiädsø_{my}. Coø jaduh_n tyictspädsø_{mät} yhaabiädsø_{mät}, mänit hoy tiägøøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduh_n. Pero coo quia'a tictspädsø_{mät} quia'a haabiädsø_{mät}, jaduhyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'øwät.

25 Pønjátyhøçhä nmädia'agy xquia'a mäbøgáanäp, cab hajxy jim ñøcxät tsajpootyp. Páadyhøçhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä coo hajxy chähgø'øy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjátyhøçhä nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds hajxy jim nøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a høøçhcøxpä.

26 Pø xWyiindsønhadáambøch hajxy je'e, wéenhøçhä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwowhídäbøch hajxy je'e. NDéedyhøch päda'agaamb coo hajxy wyiingudsähgø'øwøød wiingjäya'aybä.

27 'Jootmayhájpøch cham. Cab jaduh_n yhahixø'øy cooçhä nDeedy nnämä'awät ween xyajtso'ogy cooçh hänäjty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooçh yaa nhó'ogät.

28 Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim yhadsooyy tsajpootyp:

—Tøøçh tähooc nyajcähxø'øgy. Nya-jcähxø'øgáambiøch jadähooc.

29 Ja'a hajxy hānajty jim̄ tanaabiä nāmay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mādoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøøyy. Nāje'e hajxy miānaañ cooc tyijy hānee yaaxy. Nāje'e hajxy miānaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim̄ tsajpootyp tu'ug quiapxy.

30 Mānitä Jesús miānaañ:

—Ca'a yhøøhcøxpä ja'a Dios jaduhñ miānaañ. Paady jaduhñ miānaañ nej mijts mnajuø'øwät cooçh jaduhñ xmiägapxy.

31 Cooçh nhó'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nya-jmäjäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduhñ mānaamb coo hajxy ween yajcumäday, ja'a høøçhä nmädia'agy hajxy xquia'a mabøjcäbä.

32 Høøçh, cooçh nyajmøjpahbédät cruzcøxp, mäníthøçhä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsānaabiä wiinduhmyhagajpt.

33 Paadiä Jesús jaduhñ miānaañ, neby hajxy ñajuø'øwät neby hānajty yagho'oga'añii.

34 Mānitä Jesús ñāmaayyä:

—Jiiby jaduhñ myiñ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hānajty yhane'ema'añ mayjiomøjt, ja'a Dios quiexaambiä, ja'a højts nhahixypä. Pero miich jaduhñ mānaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pøn miich jaduhñ mnänøømby ja'a Diosquexypä.

35-36 Mānitä Jesús miānaañ:

—Cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ. Jaduhñ mäwíinhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mädúhñtiøch hädaa yaabä naaxwiin nhídät, nébyhøch mijts

jaduhñ hoy xpianócxät, neby hajxy mga'a hídät hagogdstuum. Põñ hajxy jaduhñ hijp hagogdstuum, tãgodium hajxy ñä'ägädä hity. Høøch, nõcxáañnãbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiãdowáañänä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miãdiaacpãdøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguiu'tsä.

37 Cabä Jesús ja'a miãdia'agy hänajty miãbøgáañäxä, hoy hänajty madiu'u hoy-yagjuøøñäjaty tøø jia yajcãhxø'øgy.

38 Paady hajxy hänajty quia'a mãbøga'añ nebiã profeta Isaías ja'a miãdia'agy jaduhñ tiøjiãdät, nebiã jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøñ tøø xmiãbøjcä.

Tøø ja'a mmãjaa mja yajcãhxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpãda'agy.

39 Cabä Jesús ja'a miãdia'agy miãbøgáañäxä nebiã Isaías wiingtuum quiujahyyän:

40 Tøø ja'a Dios miãna'añ:

Tøøchä quiopc-hajxy nyajxejxä nébyhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøøyyät, nebiã yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'øwät.

Cábøch ja'a piojpä quiãdieey hajxy nyajnãhwáatsät.

41 Jaduhñä Isaías jecy quiujahy nebiã Isaías ja'a Jesús hänajty tøø yhixiãñ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yaa quiãda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

42 Siémprãm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miãdia'agy hajxy miãbøjcä, møødä copc-hajpãhajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miãbøjcy. Cabä Jesús hajxy hänajty quiapxpaady mayjiãya'ayhagujc. Tsãhgøøby hajxy hänajty coo

hajxy yajpadsømøød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a fariseoshajxy.

43 Ja'a judiøshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'øyii ja'a cu'ug.

44 Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Põnhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'aäch yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

45 Põnhøch jaduñ xyhijxp, jaanä xyhíxäbøchä nDeedy hajxypä.

46 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'owät hagoodstuum põnjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduñ mäwiinhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhíxät.

47 Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädowaamby, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy hajxy jaduñ tøø jia mädoxyhaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhøch ja'a jäya'ayhajxy jaduñ nnähho'tú'udät. Ca'a yhøøchä hajxy je'e nyajcumädowaamby.

48 Põnhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäp, mänit hajxy quiumädowa'añ coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädowa'añ, coochä nmädia'agy hajxy hänajty tøø xquia'a mäbøjcä.

49 Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy jaduñ tøø nyaghity. Ja'a nDéedyhøch, ja'aäch tøø xquiéxiäbä, je'eäch jaduñ tøø xyhane'emy nebiátyhøch nmädiá'agät.

50 Høøchä, nmøødhøch ja'a tøyhajt jaduñ

coo hajxy jim̄ yhida'añ tsajpootyp cɔjxta'axiøø, pɔnjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mábójcáp. Nmädiáacypiøch nébyhøchá nDeedy tøø xyhane'emiän.

13

¹ Mänitä pascuaxøø hänajty tiehm̄ yhadsoojuø'oy. Tøø ja'a Jesús hänajty ñajuø'oy coo hänajty tøø yhabaady coo hänajty yaa choonaannä hädaa yaabä naaxwiin, coo hänajty jim̄ ñøcxaannä maa ja'a Tieediän. Choippy ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

² Coo ja'a Jesús hajxy hänajty chuugaya'añ, tøø Judas hänajty wyiinmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänajty yajcø'owaanø'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a mõjcu'ugong ja'a Judas jaduħñ yajwiinmahñdiägooyy.

³ Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty ja'a cuhdujt hänajty tøø mio'oyii ja'a Tieedy. Ñajuøøby hänajty coo hänajty jim̄ tøø choon̄ maa ja'a Tieediän, coo hänajty jim̄ ñøcxáangombä jadähooc.

⁴ Coo hajxy hänajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä wyit chijy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimiox̄mäguitøøyyä.

⁵ Mänitä nøø quidemoøyy palanganajooty. Mänitä Jesús tiägøøyy tecypiujpä ja'a jiamiøød. Coo tiecypiujpädøøyy, mänit tiecymiéex̄combä.

⁶ Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hänajty tiecypiuja'añ, mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nej, xtiēcypiujáambøch høøchpäjä.

⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miich, caj miičh mnajuø'øy tiiguiøxpøch miičh coo ndecypiujuj. Mänit jaduñ mnajuø'øwa'añ cooçh jaduñ njädät nhabétät.

⁸ Mänitä Pedro miänaañ:

—Cab jaduñ yhahixø'øy cooçh miičh jaduñ xtiēcypiujät.

Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pø cájtäm miičh myajtecypiuja'añ, cájtämøch miičh hoy xjiamiøødhadaañä.

⁹ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Bueno, Wiindsón, cøxiøch jaduñ xpiujät møødhøçhä ndecy, møødhøçhä ngø'ø, møødhøçhä ngopc.

¹⁰ Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pøn tøø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiēcypiujät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøxiä mwa'adsä.

¹¹ Ñajuøøbiä Jesús hānajty pøn hānajty yajcø'øwaanø'øwáañäp. Paady jaduñ miänaañ coo tu'jäya'ay hānajty quia'a wa'adsä.

¹² Coo ja'a Jesús cøjx tiēcypiujpädø'øy ja'a ji-amioødhajxy, mänitä Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhøxtaacnä. Mänit miänaañ:

—Chójpøçhä njoot jaduñ coo hajxy mnajuø'øwät tiiguiøxpøch mijts coo tøø ndecypiujuj.

¹³ Hoy jaduñ cooçh mijts jaduñ xñāma'ay: “Wiindsón.” Tøyhájthøch mijts hajxy jaduñ xWyi-indsønhaty.

¹⁴ Tøøçh mijts hajxy ndecypiujuj, hóyhøch Wi-indsón nja tuñ. Jaanä jaduñ miltspä, mnidiecyp-iujøøb hajxy hamiñ haxøpy.

15 Mbahíxäp hajxy jaduhñ nebiátyhøch mijts tøø nduñ.

16 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, cabä moonsä cuhdujt møc miøødä quejee ja'a wyi-indsñ. Jaanä jaduhñ je'ebä ja'a tøø quiexyíjábä, cabä cuhdujt je'e møc miøødäbä quejee ja'a tøø miäguéxiábä.

17 Coochä nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyät, coo hajxy jaduhñ mgudiúnät, jootcujc hajxy jaduhñ mhídät.

18 Cábøch mijts nägøxiä nnägapxy. Nnajuøøbiøch pønjátyhøch tøø nwiimbiy. Pero tøjajpä Diosmädia'agy maa jaduhñ miäna'añän: “Ja'a craač tu'ugmucy xmiøødcaabiä, tøøch je'e xmiädsibø'y.”

19 Jäguemiøch mijts chaa nhawáañäm cooch haxøøg njada'añ nhabeta'añ. Cooch jaduhñ njaanč jádät njaanč habétät, mänit hajxy mhuuc mäbøgät coochä Dios tøyhajt tøø xjiaanč quexy.

20 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, pøn hajxy mägu'ugpøgaamb ja'ač nguexaambiä, møød høøch jaduhñ xmiägu'ugpøgaambä. Jaanä jaduhñds je'ebä, pønhoch je'e xmiägu'ugpøgaamb, møødä Dios jaduhñ miägu'ugpøgaambä, ja'ač tøø xquiéxiábä.

21 Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøñä, mänit jioot-madiägøøñä. Mänit miänaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät cooch mijts ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.

22 Mänitä jiamioødhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab hajxy hänäjty ñajuø'y pøn ja'a Jesús hänäjty jaduhñ ñänøømby.

23 Jimä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty yhäña'ay tiehm̄ ñähm̄øjc. Jaančh teh̄m̄ yhoy ja'a Jesús hänäjty miøødnijiootpaadyii.

24 Mänitä Simón Pedro ja'a craa miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtøw pøñ jadhuh̄ñ ñänøøm̄by.

25 Mänitä craa ja'a Jesús tiaatsmägowøøyy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøñ jadhuh̄ñ mnänøøm̄by.

26 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáambiøch hädaa tsajcaagyh-aguijt. Mänitøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ačh xyegaambä ho'cøøc.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaančh pama'tsnajxy. Mänitä Judas yajcø'øgonøøyy, ja'a Simón Iscariote yhuung.

27 Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coondsooyy, mänitiä miøjcu'ujoottägøøyyä. Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'øw nejy mjatcø'øwa'añän.

28 Ja'a hajxy hänäjty jim̄ caabiä, cab hajxy hänäjty ñajuø'øy tiiguiøxpä Jesús jadhuh̄ñ coo miänaañ.

29 Näje'e hajxy hänäjty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänäjty quiexy juubiä mädyijaty tyijy hänäjty yajtunaamby xøøjooty. Näje'e hajxy hänäjty wyiinmahñdyhappä coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänäjty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hänäjty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hänäjty yajwjtswädityii.

30 Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coondsooyy, mänitiä tiøjpädsøømy. Tøø hänäjty quioodsøøñä.

31 Coo ja'a Judas tiøjpädsøømy, mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooçh ngähxø'øga'añ cooçh nmøjjä njaançhä. Høøçhcøxpä Dios jaduñ quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaançhä. Dióshøch tøø xwyiinguexy.

32 Nyajcähxø'øgáambiøch ja'a Dios coo miøjjä jiaançhä. Mobädájpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaambä cooçh nmøjjä njaançhä.

33 Mägu'ughajpädøjc, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämä'awät nébyhøçhä Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim hoy mnøcxät maäch nhida'añän.

34 Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ haxøpy mniçhogøød nébyhøch mijts ndsoquiän.

35 Coo hajxy mniçhogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduñ cooçh mijts ja'a nmädia'agy xjiaanç panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

36 Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøñ, maa mnøcxa'añ.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miich jadunajtä hoy xpianøcxät maäch nnøcxa'añän. Miich, høxhaam miich mnøcxät.

37 Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiich miichäda'a jadunajtä hoy coo nga'a panøcxät. Nnäho'tú'udäbøch miich häyaa.

38 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaančhä; cabä ndijy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnámá'awät, cahnä tsee y hänajty ya'axyñä, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijjogapxyii cooch tyjy miich hänajty xquia'a hixiä.

14

¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä.

² Jim tsajpootyp maächä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim. Coø häxøpy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáañäm. Nøcxáambøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhídät.

³ Cooch jim nnøcxa'añ, cädaactägatsáambøch jadähóocägumbä. Mänitøch mijts jim ngøxy woonøcxa'añ maäch nhida'añän. Näguipxy hajxy jim nhidáañäm.

⁴ Mnajuøøby hajxy maäch nnøcxa'añ. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim mnøcxät.

⁵ Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, pero cab højts nnajuø'ø y maa miich mnøcxa'añ. Neby højts jaduhñ jim nnä'ä nøcxät.

⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ mäwíinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim mgooda'añ pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim mhida'añ coochä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä.

7 Pønjátyhøch je'e xyhixy'hajp, jaanä xyhixyhájtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

8 Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduhñ jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøñ, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts jootcujc nmähmó'øwät.

9 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduhñ coo mmäna'añ. Tøøch miich jejcy xpiawädity. Xyhixyhájpøch miich jaduhñ. Pøñch xyhixp, jaanä xyhíxäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiiich miich jaduhñ coo xñäma'ay cooch mijts ja'a nDeedy nyaghíxät.

10 Nej, cab jaduhñ mmäbøquiä coochä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy, je'eçh jaduhñ nmädiäcäp; ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy nmädiaacypy. Ja'a nDéedyhøch ja'a mäjaa jaduhñ xmiooby; je'eçh ja'a tiuung jaduhñ ndúunäp.

11 Mäbójcägøch ja'a nmädia'agy hajxy coochä nDeedy jaduhñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuø'øy mga'a ja wiinjuø'øy, mmäbøgäp hit hajxy jaduhñ. Páadyhøch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbójcät, cooch hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy.

12 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämäaguionbä, pøñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbójcäp, jaanä yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatypä je'e yajcähxø'øgaañ quejeech nyajcähxø'øgy. Paady jaduhñ

yajcähxø'øga'añ cooch jim nnøcxa'añ maächä nDeediän.

13-14 Coo hajxy mmäbøgät cooch ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänajty tii myujwa'ana'añ, ngudiúnäbøch jaduhñ neby jaduhñ quiähxø'øgät coochä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaančhä.

15 'Pø xchójpøch mijts, mänítøch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän.

16 Nnämáabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnäguéxät, ja'a tømiädiacpä. Ja'a Dioshespíritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ xmiøødhida'añ.

17 Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespíritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidáannäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyhajxy.

18 Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaactägatsáambøch yaa jadähooc maa mijtsän.

19 Mejtsxøø tægøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xji-aag hixa'añ. Cábøch hajxy hänajty yaa xyhix-aanä cooch yaa ndsoonaannä. Cooch cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä.

20 Mobädajpä hajxy jaduhñ mnajuø'øwa'añ coochä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaanä tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ nhidáanämbä.

21 Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xquiudiúunäp nébiøch tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, xchójpøch je'e. Jaanä ndsojpy højts je'ebä møødhøch ja'a

nDeedy. Nyaghixáambioch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

²² Jii Jesús ja'a jiamiøød hánajty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yhIscariote. Mänitá Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, tii højts ja'a mwiinmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'añ.

²³ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pónhøch xchojp, xquiudiúunäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøchä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ møødhøch ja'a nDeedy.

²⁴ Pónhøch jaduñ xquia'a tsojp, cábøchä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmøødmädiacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hädaa, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

²⁵ 'Mijts, nyajmøødmädiacypiøch mijts jaduñ mäduhñtiä hajxy yaa nmøødhitiän.

²⁶ Nägóoyyøch nnøcxaanä ndu'ubøgaanä, mänitøch ja'a nDeedy yhEspíritu quiexa'añ maa mijtsän. Je'eçh jaduñ nguwitshadaamby. Mijts jaduñ xjiootcapxmøcpøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajnähixø'øwa'añ. Cøxaamb hajxy xyagjahmiejtsta'aga'añ nebiátyhøch mijts yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.

²⁷ 'Jootcújc-høch mijts nyajmähmø'øwa'añ. Cab mijtsä cu'ug xyagjootcugø'øwät nébioch mijts jootcujc tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiuñ.

²⁸ Tøøch mijts nhawáanäm cooçh nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cädaactägatsáambøch jadähooc.

Pø xchójpøch mijts tøyhajt, mxoondá'agäp hajxy coo nhawáañäm cooch jim nnøcxa'añ maachä nDeediän. Miaas møødä mäjaa je'e quejeech nmøødä.

²⁹ Tøøch mijts jäguemiä nhawáañäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y cooch jim nnøcxaannä maachä nDeediän. Cooch jaduhñ njádät, cooch jim nnøcxät, mänit hajxy mhuuc tehñ miäbøgät.

³⁰ 'Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmbä; pero cabä cuhdujt miøødä maach høøchcøxpän.

³¹ Ngudiunáañbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduhñ ngudiuna'añ neby jaduhñ quiähxø'øgät coochä nDeedy tøyhajt njaanç tsocy. Tānaayyø'øg hajxy. Jam hajxiän.

15

¹ 'Høøch, jaduhñ mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyp-tequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDéedyhøch, jaduhñ je'e nebiä cudsatypcamän.

² Ja'a nDéedyhøch, xyhøxpújxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tøømbejp; pero mädyiids jaduhñ tøømbejp, je'eds jaduhñ weenjaty yhøxpuyxyp, nebiä maas majiaty tiøømbédät.

³ Coø hajxy jaduhñ tøø mmäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøø nyajñähixø'øyän, jaduhñhøch ja'a nDeedy mijts tøø xyajñähwa'açh ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxy. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä tsaatyp hajxy jijpuxiän.

4 Tehngájnoch ja'a nmädia'agy hajxy xpianócxät; tehngájnoch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a yhøjxä tiecy hānajt quia'a hity. Jaduhñ mäwíināts mijtspä, pø cáboch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajnā xpianócxāañ, cab hajxy hoy mwädítät.

5 'Høøch, jaduhñ mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijts jaduhñ nhaadshajpy. Coochā nmädia'agy hajxy tehngajnā xpianócxät, mänit hajxy hoy mwädítät. Nbuhbédäbøch mijts jaduhñ. Cooch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ.

6 Pøñhøchā nmädia'agy xquia'a panócxäp, jaduhñ mäwíināts je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøpxüiän. Coo jaduhñ tiø'øch, mänit hajxy yajpādø'øgy; mänit hajxy ño'ogy.

7 'Coochā nmädia'agy hajxy tehngajnā xpianócxät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøø nyajnáhixø'øy, ngudiúnäbøch jaduhñ mädyiibäjaty mijts xmiäyujwa'anaamb.

8 Coo hajxy hoy mwädítät, cāhxø'øgäp jaduhñ coochā nmädia'agy hajxy tøyhajt xpianócxä. Jaanā cāhxø'øgaamb jaduhmbä coochā nDeedy je'e miøjjä jiaančhā.

9-10 Nébiøchā nDeedy xchoquiän, jadúhñhøch mijts ndsojpä. Coochā nmädia'agy hajxy xyajtúunät, ngumáyäbøch mijts jaduhñ; hoy miänáajøch mijts ndsógät. Jadúhñhøchā nDeedy xchocy coochā miädia'agy nyajtúunäbä.

11 'Páadyhøch mijts jaduhñ nyajmøødxil'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehngajnā

m_xoondá'agät nébiøch n_xoonda'aguiän.

12 Mijts_høch jadu_hn n_mägapxyp nhane_mby coo hajxy hamiñ haxøpy mniçhogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijts ndsoquiän.

13 Pø_n jadu_hn jaanç teh_m çójcäp, coo hänäjty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä.

14 Coo hajxy mgudiúnät nebiátyhøch mijts tøø n_mägapxy tøø nhane'emy, xmiägu'ughájpøch mijts hänäjty jadu_hn.

15 Cábøch mijts nnäma'awaanä “moonsä.” Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øy tii ja'a wyiindsø_n tiuumby. Pero mijts, tøø mijts ngø_{xy} hawáanäm nebiátyhøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaanä. Páadyhøch mijts nnäma'awaanä “mägu'ughajpä.”

16 Ca'a yhøøch mijts je'e tøø xwyiimbiy; høøch mijts je'e tøø nwiimbiy. Tøøch mijts jadu_hn nwiinguexy coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jadu_hn mmayó'øwät. Weenä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä pianøcxpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúh_hhøch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hänäjty mdsogaamby, coöchä nmädia'agy hajxy hänäjty xmiäbøjcä.

17 Chámhøch mijts jadähooc n_mägapxy nhane'emy coo hajxy mniçhogøød mnibia'häyowøød hamiñ haxøpy.

18 'Mijts, xmiähanhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøch hajxy tøø xmiähanhajpä.

19 Xmiähanhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxøøgwädijpä. Paady mijts xmiähanhada'añ coo mijts ja'a haxøøgpä tøø mgø_{xy} najtshixøøñä. Tøø

mijts ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwáatsäm. Coo mijts häxøpy tøø mga'a najtshixø'oy ja'a haxøøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may.

20 Huuc jahmiets hajxy ney mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyiindsønhajxy. Coochä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäbøjcä, paady mijts ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgåanäbä.

21 Høøchcøxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiøxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

22 'Tøøch jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nya-jmädoyhaty. Coochä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ.

23 Pøñhøch xmiähanhajtä, jadúhñhøchä nDeedy xmiähanhajtäbä.

24 Tøøchä hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. Caj pøñ jaduhñ yajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø jia hixy tøø jia mädoy, xmiähanhajtä højts møødhøchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coochä hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy tøø nga'a yajcähxø'øgy, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ.

25 Coochä jäya'ayhajxy xmiähanhaty, tøjiajp jaduhñ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: “Pues, nä'ä nägøobøch hajxy xmiähanhaty.”

26 'Nguexám̄biøch ja'a Dioshespíritu, ja'a

mijts xjiootcapxmøcpøgaambä, ja'a tømíädiaacpä. Jim̄ jadhun̄ choona'añ maächä nDeediän. Coo quiäda'aga'añ, mänítøch je'e xñägäpaxa'añ.

²⁷ Jadúhnhøch mijts xñägäpaxaambä, nebiátyhøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhmdsøchä jäya'ayhajxy nyajnähixøøchooñän, quípxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyñä.

16

¹ 'Páadyhøch mijts cham̄ nyajmøødxil'igy nya-jmøødmadia'agy, cooçh mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixøøyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia mähanhaty.

² Xyajpädsømaamb mijts je'e tsajtøgooty. Høxtä habaadaamb jadhun̄ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiuñ.

³ Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo højts je'e xquia'a hixiä møødhøchä nDeedy.

⁴ Coo hajxy jadhun̄ mjädät mhabétät, mänit hajxy jadhun̄ mjahmiédsät coo hajxy nhawáañäm. Paady cham̄ nhawáañäm.

'Cooçh mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáañäm.

⁵ Nøcxáañnábøch jim̄ maächä nDeediän, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Jímhøch nhidaannä. Pero cábøch mijts xmiäyajtøy maäch nnøcxa'añ.

⁶ Mjootmayhajp mijts jadhun̄ cooçh mijts jadhun̄ tøø nyajmøødmädia'agy.

⁷ Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, hoyø'øwaamb jadhun̄ mijtsøxpä cooçh nnøcxa'añ. Nguexáambiøch pøñ mijts xjiootcapxmøcpøgaamb.

Cooch nga'a nóc̄xät, cab jaduñ quiädá'agät maa mijtsän.

8-9 Tsipc̄xp̄ jaduñ ñä'ägä cäda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'øwa'añii coo pojpa cädieey hajxy tøyhajt jiaanç møødä. Paady hajxy miøødä, cooçhä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm.

10 Jaduñ hajxy yajwiinjuø'øwáañäbä cooç ja'a pojpa cädieey nga'a møødä. Nøcxáambøch jim maächä nDeediän; cábøch mijts yaa xyhixaannä.

11 Jaduñ hajxy yajwiinjuø'øwáañäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panóc̄xäp, ja'a yaa hanembä hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiumädowa'añ.

12 'Madiu'u mijts nja hawaañáañäm, pero cab hajxy mwiinjuø'øwät.

13 Coo ja'a Dioshespíritu hñajty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'øwa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduñ nebiaty je'e tøø miädoy. Je'e mijts xyajmädoyhadaamb tijaty jadaan tunáañäp.

14 Xñägapxáambøch je'e cooç nmøjjä njaançhä. Mijts xyajmädoyhadaamb nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ayän.

15 Coo højts nhity tu'ugmädia'agy møødhøçhä nDeedy, páadyhøch mijts cham nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoyhada'añ nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ay.

16 'Mobädájpøch jim nnøcxaannä maächä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänitøch mijts

hänajty xyhijxtägatsa'añ.

17 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy näje'e ñiñämaayä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduñ coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä ñøcxaanä; cábac jaduñ jiega'añ. Mänitac nhixáanägombä. Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieediän.

18 Pätiidä coo ñä'ä mäna'añ “mobädajpä.” Päwaambtä jaduñ jia mäna'ana'añ.

19 Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ:

—Xmiäyajtøwáambøch mijts tijátyhøch jaduñ tøø nja mädia'agy, túhnämäts.

20 Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, mjø'øwaamb mxuudsaañb mijts ja'a høøchcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaanç tehñ xioonda'agaamb hajxy. Pero cab hajxy jejcy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'øwáanögombä.

21 Coo ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy piedyii, mänitä jioothajxy piädø'øgy. Nägooyä ja'a yhuunghajxy je'e miejtsnä, hagädaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy hänajty tøø piädø'øgy. Xoondáacnöp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ tøø quia'ay.

22 Jaduñ mäwínäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero nägooyä højts nniyhíxägumbä, mänit mijts mxoonnda'aga'añ. Caj mijts pøn xyagjootmayhadaañä.

23 'Cábøch mijts hānajty tii xmiäyujwa'anaañnä. Chaads mijts tehṃ tiøyhajt nnámá'awät, coöch mijts nDeedy hānajty tijaty xmiäyujwa'anaañnä, xmiø'owaamb mijts je'e ja'a høøchcøxpä.

24 Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøchcøxpä. Coö hajxy tijaty myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jadhuhṃ hajxy hoy jootcuje mhídät.

25 'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnäp jadhuhṃ coöch nga'a mädia'agaañnä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuøøñøch ja'a nDeedy nmädia'agaañnä.

26-27 Mänitøch mijts ja'a nDeedy hoy tyiijä xmiäyujwa'anaañnä ja'a høøchcøxpä. Mänit hajxy xmiø'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anáañpä je'eguiøxpä coöch mijts nDeedy xjiaanç tehṃ chocy. Paady mijts xchocy coöch mijts xchojpä, coöch mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä coöch jim tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cábøch waamb nmäna'ana'añ.

28 Høøch, jimhøch tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Yaaçh tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonáambøch yaa jadähóocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jimägumbä maaçhä nDeediän.

29 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Hoorá sí, howyiinjuøøñä miich mmädiaacnä.

30 Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miich tii nmäyajtøwaañnä. Nmäbøjnäp højts jadhuhṃ cóodäm miich jim mjaanç tsooñ maa Diosän.

31 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaančh mǎbøjpiäda'a tyijy hajxiä.

³² Habáatnǎp jaduhñ coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mǎnit hajxy jim mnøcxaanñä maa mdøjc-hajxiän. Nidiúhñhøch hajxy yaa xñähgue'egaanñä. Pero cábøch nidiuhñ tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ xmiøødhidaamb.

³³ Páadyhøch mijts jaduhñ chamñ nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhijnät coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy mmay; cábøchä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

¹ Nägooyyá Jesús miädiaacpädøyy, mǎnit yu-ughee'py tsajpootyp. Mǎnit miänaañ:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooch nmøjjä cooch njaančhä. Jadúhñhøch nyajcähxø'øgaambä coo miich mmøjjä coo miich mjaančhä.

² Tøøch miich cuhdujt jaduhñ xmio'oy coochä jäya'ayhajxy nägøxiä nguhdujtmó'owät coo hajxy jim jaduhñ ween yhity maa miichän cøjxta'axiøø, pønjátyhøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øy.

³ Jaduhñ hajxy jim cøjxta'axiøø yhida'añ maa miichän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhñ xmiäbøjcämät coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy, cooch miich yaa tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

⁴ Høøch, ngudiúumbiøch hädaa yaabä naaxwiin nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Nyajcähxø'piøch jaduhñ coo miich ja'a mäjaa tøyhajt mmøødä.

5 Teedy, høøchä nmäjaa yajcähxø'cäc jim maa miichä mwiinduumän nébiøchä mäjaa hijty jim nmøødän mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

6 'Pønjaty miich yaa tøø mwiimbiy hädaa yaabä naaxwiin, je'eçh hajxy jayøjp nyajmädoyhajt coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Miichä mgø'øjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähóoc-høch miich je'e tøø xyajcø'øwaanøøguiumbä. Tøø ja'a mmädia'agy hajxy je'e xmiäbøjcä xquiudiuunä.

7 Ñajuøøñäp hajxy cooçh miich jadhun tøø xmio'oy mäduhñtiøch nmøødä.

8 Tøøch hajxy ngøxy yajnähixø'øy nebiátyhøch miich tøø xyajnähixøøbiän. Ñajuøøñäp hajxy cooçh jim tøyhajt ndsooñ maa miichän. Tøøchä nmädia'agy hajxy jadhun xmiäbøjcä cooçh miich tøø xquiexy.

9 'Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hädaa jäya'ayhajxy, hädäajøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øyäbä. Ca'a jie'emøødøch jadhun nnänømy ja'a mmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcäbä.

10 Højts hädaa jäya'ay nje'ehajmújçäm; páadyhøch miich nnäma'ay coo mgüendähädät. Hädaa jäya'aguiøxpä jadhun quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhajtäm coo højts njaançhhajtäm.

11 'Cábøch yaa nhidaannä hädaa yaabä naaxwiin. Nøcxáannäbøch jim maa miichän. Pero yaachä njamiøødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jadhun yhidät tu'ugmädia'agy neby højts nhjtäm tu'ugmädia'agy. Miichä

mmäjaagøxpä mgüendähádät. Mííçhøch hajxy tøø xyajcø'øwaañø'øy. Jaançh tehñ wia'ads miíçhä mjoot miíçhä mwiinmahñdy.

12 Høxtä jäda'anábáadyñøch hajxy ngüendähaty miíçhä mmäjaagøxpä. Caj miíçhä mmädia'agy hajxy nägøxiä tøø xñajtshixøøyyä. Jagooyyä tu'jäya'ay ja'a mmädia'agy tøø xñajtshixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägoyyaambä. Paady jaduhñ tiu'udägooyy nebiä mmädia'agy jaduhñ tiøjiádät nebiä cujaaybä miähmøøyyän.

13 'Høøch, nøcxáañnábøch jim maa miíçhän. Páadyhøch miíçh jaduhñ cham nya-jmøødmädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduumhajxy neby hajxy jaduhñ xiooñdáacpät nébiøch nxoonda'aguiän.

14 Tøøch miíçhä mmädia'agy hädaa jäya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähañhadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädiñä. Høøch hajxy xpiahijxp cooçh haxøøgtuum nga'a wädity.

15 Chaads miíçh nnámá'awät coo miíçh hädaa jäya'ayhajxy mgüendähádät maa ja'a møjcu'ugongän. Cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy yaa chóonät hädaa yaabä naaxwiin.

16 Hoy hajxy jaduhñ wiädity nébiøch nwäditiän.

17 Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ja'a miíçhä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehñgajñä xpianøcxät xquiudiúunät. Mäduhñtiä miíçhä mmädia'aguiä, tøyhajt je'e.

18 Høøch, hädaa yaabä naaxwíinhøch miíçh tøø xquiexy nébiøch miíçh ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhádät. Jadúhñhøch

yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä
mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät.

19 Nnähho'tu'udáambiøch hädaa jäya'ayhajxy
nejy miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä
xpianøcxät xquiudiúunät.

20-21 'Jadúhnhøch nmánaambä coo jäya'ayhajxy
ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mädúhñtiøch
ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majaty-
hagájpthøchä njamiøød ja'a nmädia'agy hajxy
xyajwa'xaañä. Ween hajxy xmiøødhíjtäm
tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy.
Jaduhñdsä jäya'ayhajxy miäbøga'añ cooch miich
tøyhajt tøø xjiaanç quexy.

22 Tøøch hajxy nguhdujtmø'oy coo hajxy
yhídät tu'ugmädia'agy, nébiøch miich tøø
xquiuhdujtmø'oyän coo nhíjtämät tu'ugmädia'agy.

23 Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy xmiøødhity
nébiøch miich nmøødhitiän tu'ugmädia'agy.
Nägøxiä hajxy jaduhñ yhídät tu'ugmädia'agy,
ja'a nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiäbøjcäbä.
Jaduhñdsä jäya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ nägøxiä
cooch miich tøø xquiexy, coo miich hajxy jaduhñ
mdsocy nébiøch miich xchoquiän.

24 'Teedy, mänáambøch jaduhñ cooch hajxy jim
ween xmiøødhity maaç nhida'añän, ja'aç miich
tøø xyajcø'øwaanø'øybä. Jadúhnhøch nmánaambä
coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'aç miich
tøø xmió'oyäbä. Xjiaanç tehñ chójpøch miich
hänajty mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy
tiøø'xta'aguiän. Høxtä jäda'anäbáadyñøch miich
xchocyñä.

25 Teedy, tøyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy.

Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miich mdømiädia'agy. Pero høøch, nhíxyhøch miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ñajuøøby hajxy je'e cooch miich tøø xquiexy.

²⁶ Tøøch hajxy je'e nyajmøødmädia'agy coo miich nidiuhm mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Tehngájñøch jaduhñ nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhñ ñíchogøød ñibia'häyowøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy.

18

¹ Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesús hajxy chohñ cajptooty møødá jiamiøødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnaxy, ja'a hñajty xøhjäpä Cedrón. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty.

² Ja'a Judas, yhixy hñajty je'e jiiby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesús hajxy hñajty jiiby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hñajty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hñajty yajcø'ødägø'øwáañäp.

³ Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødá policíahajxy hoy wioy maa ja'a teedywi-indsønñajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä Jesús jiiby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødá soldado møødá policía. Tøø hñajty quioodsøøñä. Møødá jiøøn møødá quiuhmd hajxy quiädaacy.

⁴ Ja'a Jesús, ñajuøøby hñajty je'e nebiaty hñajty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jiøjcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch jaduhñ xøhajp.

⁶ Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhyä yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyä hajxy cøjx quiäday.

⁷ Mänit Jesús miäyajtøøgumbä:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

Mänitä Judashajxy yhadsóogumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

⁸ Mänit Jesús miänaañ:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Høøchämäts je'e. Pø høøchtiäm mijts xyhøxtaaby, wéenhøchä njamiøødhajxy wyiimbity.

⁹ Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ neby jaduhñ tiøjiädät nebiä Tieedy hänajty tøø ñäma'ayän: “Pøñhøch miičh tøø xyajcø'øwaanø'øy, cábøch pøñ xpiøgaanä. Cab hajxy nej jiada'añ.”

¹⁰ Mänitä Simón Pedro ja'a espada jiädujpädsøømy. Mänitä teedywiindsøn ja'a mioonsä tiaatsc ñä'a pújxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hänajty xiøhaty.

¹¹ Mänitä Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyuugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcóxpøch nho'oga'añ nébiøchä nDeedy tøø xñäma'ayän.

¹² Mänitä Jesús miajtsä quiø'øxojtsä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ jatcøøyy møødä wyiindsøn hajxy møødä policíahajxy, ja'a judíoshajxy hänajty tøø quiéxiäbä.

13 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hänajty miø'ødhajpy. Teedywiindsøn ja'a Caifás hänajty tiuumby.

14 Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hänajty tøø ñäma'ay cooc yhahixø'øy jaduhñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tú'udät.

15 Høxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänajty pianøcxy nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsøn hänajty je'e. Mänit Jesús piadägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsøn tiøghawa'adsän.

16 Ja'a Pedro, jim je'e miähmøøyy tøghawa'adshaguum. Mänitä Pedro miägu'ughajpä piadsøømy. Mänitä to'oxymoonsä miägapy ja'a tøjcueendähajpä. Mänitä Pedro quiuwowøøyyäbä tøghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä.

17 Mänitä to'oxymoonsä ja'a Pedro miäyajtøøyy:

—Miich yø'øya'ay mmøødwädiipy, túhñämäts.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä.

18 Jimä policíahajxy hänajty jiøømba'axamy møødä moonsähajxy. Tøøchc hänajty. Paady hajxy hänajty tøø jiøønyajmøjjø'øy. Jimä Pedro hänajty jiøømba'axaambä.

19 Mänitä Jesús miäyajtøøwa ja'a jiamiøødcøxpä møødä miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsøn jaduhñ yajtøøw.

20 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jímhøch hijty tøø nmädia'agy ma-jiäya'ayhagujc. Jímhøch hijty nmäyajnähixø'øy

Diostøgooty møød tsajtøgooty maa ja'a judíoshajxy naxy yhamugø'oyän. Cábøch jim mänaa pactuum tøø nmädia'agy.

²¹ Tiich miich coo xmiäyajtøy. Yø'øya'ayhajxy mmäyajtøwäp yø'ø nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiädóowäbä. Yø'øhajxy je'e najuøøby nebiátyhøch jim tøø nmädia'aguiän.

²² Tuunä Jesús jaduñ ñä'ä hadsooyy, mänit yhala'abø'cä. Policía jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mänitä policía Jesús ñämaayy:

—Cab jaduñ yhoyä coo ja'a teedywiindsøn jaduñ mhadsówät.

²³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduñ yhoyä cooch miich nä'ä nägoobä xñä'ä hala'abø'ögät.

²⁴ Mänitä Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänajty teedywiindsøn tuumb.

²⁵ Ja'a Simón Pedro, jim hänajty jiøømba'axamy. Mänit miäyajtøøwa:

—Miiçh yø'øya'ay mmøødwädiipy, túhñämäts.

Mänitä Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

²⁶ Mänitä Pedro miäyajtøøwägumbä:

—Tøøch miich jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhñämäts.

Ja'a teedywiindsøn ja'a mioonsä jaduñ mäyajtøøw, jaaya'ayä jiuuy miägu'ug ja'a tiaatsc hänajty tøø ñä'ä púxäxä ja'a Pedro.

²⁷ Mänitä Pedro ñiguiugápägumbä. Tuunä jaduñ ñä'ä mänaañ, mänitä tseey yaaxy.

28 Mänitá Jesús yajnøcxä maa ja'a gobernador tiøjcän. Pilato hänajty tuumb gobernador. Jobø'øwaamb hänajty. Coø hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsønhhajxy ñä'ä tøjtägøøyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänajty jaduh myiñ coø hajxy jiihy tiøjtägø'øwät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coø hajxy jiihy tiøjtägø'øwät, cädiéeyäp hajxy jaduh. Coø hajxy jaduh quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pascuaxøøjooty. Paady hajxy jiihy quia'a tägøøyy Pilato tiøgooty.

29 Coø Pilato miädooyy coø hajxy hänajty tøø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøøma. Mänitá Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

30 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coø hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miich häxøpy tøø nyajnägoody.

31 Mänitá Pilato miänáangumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiadow nej mijts ja'a mguhdujt myiñän pø tøø quiädieey.

Mänitá judíøshajxy yhadsooyy:

—Ja mäná'anäp højts jaduh coø yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduh nmøødä coø højts jäya'ay nyaghó'ogät.

32 Paady hajxy jaduh yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduh ñägapxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaanç cädieey. Tøjiajt jaduh nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän coø hänajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coø hänajty yagho'oga'añii cruzcøxp.

33 Mänitá Pilato tiøjtägøøyy. Mänitá Jesús quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøwa:

—Nej, miichä judíoshajxy xguiobiernähajpä.

³⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøñ jadhun xñämaayy. Tøgä miichä mhamdsoo copcooty mnä'a yajcojjiä.

³⁵ Mänitä Pilato jadähooc yhadsoogumbä:

—Tiičh nyajnaju'øb. Ca'a yhøøchä Israelpäjäya'ay. Miičhä mhamdsoo mägunáaxhøch miich tøø xyajnägoody møødä teedywiindsønajxy. Tii jadhun tøø mgädieey.

³⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Høøch, cábøch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Cooch häxøpy nduñ, tøøchä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøchä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'a mach. Cábøch yaa nduñ gobiernä.

³⁷ Mänitä Pilato miänaañ:

—Mduumbäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jadhun. Høøch, nmädiäacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiadia'agy mæbøjp, je'ečhä nmädia'agy xmiäbøjcäp.

³⁸ Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miich jadhun mnänøømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøch, cábøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hixy tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädieey.

³⁹ Jii mijtsä mguhdujt jadhun cooch mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtsämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jadhunä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtsämät.

40 Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabáshajpä!

Paadiä Barrabás hánajty chumyčhána'ay coo hánajty tøø mieečh tøø pioty. Mänitä Pilato tiøjtägøøñä.

19

1 Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä.

2 Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuñ. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädácäxä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajnähgäjenøøyyä nebiä gobiernähajxy hánajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduñ tiuunä, neby hajxy hánajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ ñä'a wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hánajty ñä'a wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hánajty tøø miäna'añ coogä Jesús hánajty guiobiernähaty.

3 Mänitä Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miich tuumb gobiernäjä!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

4 Mänitä Pilato tiøjpädsøømgumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpädsøømämbiøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhádät cooch tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

5 Mänitä Jesús piadøjpädsøømy hucywyitmøød, coronamøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpädsøømy.

6 Coo Jesús jaduñ yhiixä ja'a teedywiindsønhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Møjpahbétäts hajxy cruzcøxp! ¡Møjpahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaañ:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbédät. Høøch, cábøch jaduhñ nmäna'añ coo tøø quiädieey.

⁷ Mänitä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tieedyhaty.

⁸ Coo Pilato jaduhñ miädooyy, mänitä chähgøøbiøjcy.

⁹ Mänitä Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mänitä miäyajtøøyy:

—Maa miich mjaançh tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miänaañ.

¹⁰ Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miich mnajuø'øyä cooçhä cuhdujt nmøødá cooçh miich nhøxmádsät, ó cooçh miich nyajmøjpahbedøød.

¹¹ Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miich cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miich ja'a cuhdujt häxøpy mmøødá maach høøhcøxpän. Paady miich ja'a pojpä caj mjaty møødá quejee ja'a teedywiindsøn, ja'a høøch yaa tøø xyajméçhäbä maa miichä mwiindu-umän.

¹² Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mänitä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Pø mmägu'ughajpy miich ja'a gobiernä César, caj miich yø'ø craa mhøxmádsät! Pøn jaduhñ

wi'i ñibiädáacäp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphájtäp.

13 Coo Pilato jaduñ miädooy, mäniä Jesús miøødtøjpädsóømägumbä. Mäniä Pilato yhoxtaacy hãaabiejtçøxp maa hajxy hänajty xiøhdaacthatiän. Jue'e hänajty jim xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhñ ñänøømby “maa ja'a tsaa quiøøña'ayän.”

14 Tøø hänajty quiujyxiøøjø'y. Hadsu-ujø'øwaambä pascuaxøø hänajty. Mäniä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—¡Xiidsä mgobiernähajxy!

15 Mäniä hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Ween yho'ogy! ¡Ween yho'ogy! ¡Nøcx hajxy møjpahbet!

Mäniä Pilato miänaañ:

—Nej, mmáná'anäp mijts jaduñä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpahbéjtämät.

Mäniä teedywiindsønñhajxy yhadsooy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

16 Mäniä Pilato Jesús yajcø'ødägøoyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøød.

17 Mäniä Jesús jim yajnøcxä maa jaduñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän.” Gólgota jim xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä.

18 Jimä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä.

19 Mänitä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guio-biernähajxy.” Mänitä pu'uyhuung yajyujpahwä cruzcuhduum.

20 Tägøøghayuuc-haamby jaduhñ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latín. Cajptmäwiingón Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judíoshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hänajty tøø yajyuugjaayiyän cruzcøxp. Mänitä teedywiindsón ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

21 —Cab hijty jaduhñ yhahixø'øy coo jaduhñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guio-biernähajxy.” Jaduhñ cu mjahy: “Nä'ä nibiädáacäp jaduhñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guio-biernähajxiän.”

22 Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduhñ njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

23 Coo Jesús hänajty tøø miøjpahbedyii, mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpädø'cä. Nämádaaxc ja'a soldadohajxy hänajty. Mänitä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hänajty tu'ug. Tu'ugwit hänajty tøø quiojy; cab hänajty maa xiuyyä.

24 Mänitä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhoyyä coo hädaa wit hajxy nhagøødsøoyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøn hädaa wit jaduhñ cuhäyø'øgäp, je'e jaduhñ je'ehädäp.

Mänitä soldadohajxy jaduhñ jiaançh häyø'cy. Jaduhñdsä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhñ cujaay myiñän: “Xyajwá'xøch ja'a nwit hajxy; xquihäyø'cøch ja'a nwit hajxy jaduhñ.”

25 Jimä Jesús ja'a tiaj hänajty tiäna'ay maa hänajty mädooyyä tøø miøjpahbedyijän, chaadsä tiaj

ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mäðyyän, ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ chojpiä.

²⁶ Coö hajxy yhijxä ja'a Jesús, mänitä Jesús ja'a tiaj ñämaayy:

—Maam, hädaads mhuunghädäp.

²⁷ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:

—Hädaads mdajhädäp, ja'a høøchä ndaj.

Mänit jiaanč tajnøbøjcy.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tødsøyyäbøch.

Tøjjajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ. Ñajuøøbiä Jesús hänajty coö hänajty tøø yhabejnä.

²⁹ Jimä texy hänajty tu'ug quiøøña'ay vinoxunmøød. Mänitä xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänitä paxy hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugøøyy.

³⁰ Coö Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaañ:

—Tøøds jaduhñ miaañä.

Mänitä quiopc yagjänaañnä. Mänit yho'nä.

³¹ Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hänajty tehñ yhadsuujøøby. Cujaboom ja'a møjpascuaxøø hänajty jiada'añii, poo'xxiøøjooty. Jaduhñdsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty jim yajmähmø'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coö soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nøcxy tiøjjäxä neby

hajxy paquiä yh'ogät. Nägooyä hajxy jaduñ yh'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp.

32-33 Mänitä Pilato ja'a soldado jiaanč quejxy. Coö ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhjxy coö ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'ä tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänajty yho'ogy.

34 Mänitä Jesús quiaächmägumøoyyä cuhm̄dhaam. Soldado jaduñ tu'ug jatcøoyy. Mänitä nø'ty piädsøømy chaadsä nøø.

35 Høøch, tøyhájthøch jaduñ tøø nhixy. Páadyhøch mijts jaduñ nyajmädohyaty neby hajxy jaduñ mmäbøgät.

36-37 Jecy hajxy jaduñ quiujahy Diosmädia'agyjiooty ja'a Jesúsøxpä: “Cabä piajc tiøjáanäxä.” Jaduñ hajxy quiujahbiä ja'a Jesúsøxpä: “Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø quiúmiäbä.” Coö ja'a Jesús ja'a tiecy jaduñ quia'a jaanč tøjjäxä, coö jaduñ jiaanč cuuma, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ.

38 Tu'ugä jäya'ay hänajty jim choon Arimatea. José hänajty xiøhaty. Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miøødnimiägu'ughadyii. Chähgøøbiä José ja'a judíos hänajty. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsømy maa ja'a Pilatän coö ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaanč yejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp.

39 Mänitä Nicodemo ja'a perfume miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbicø'øy miämejch møødä mirra møødä áloes. Tøø hänajty jieğø'øy coö ja'a

Nicodemo hänajty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän.

⁴⁰ Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduhñdsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'øyy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty yajnaaxtägø'øyy.

⁴¹ Jimä olivocam hänajty tu'ug mäwiingón maa ja'a Jesús hänajty tøø miøjpahbedyijän. Jiibiä tsaajut hänajty tu'ug olivocamjooty wiinmøjtuum. Naamba'ay ja'a tsaajut hänajty. Cahnä ho'ogyjiäya'ay hänajty jii by piädaactsooñiinä.

⁴² Ja'a judíoshajxy, tsuu ja'a pìoo'xxiøø hajxy hänajty yajtsohnda'agy. Cab hajxy hänajty quiuhdujthaty coo hajxy tii tiúnät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø hänajty quia'a habaady, paadiä Joséhajxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimä ñä'ä pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

20

¹ Cumaaxc, näxøø hänajty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyyän. Cahnä hänajty hoy jiajjø'øgyñä. Coodsjuøøbyñä hänajty. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a tsaajim tøø jiwawa'ach juthaguuy.

² Coo ja'a María yhiixy coo ja'a tsaajim quia'a jimän juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'øguiä. Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ chojpiä. Mänitä María miänaañ:

—Tøø ja'a nWiindsøn_hájtäm hajxy xyajpádsøómäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'øy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

³ Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøcxcumbä.

⁴ Mänitä Pedro yhøxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamiøød jim miejch maa ja'a tsaajutän.

⁵ Mänit jiihy quiuwoodsøyy tsaajutjooty. Mänitä wit yhihxy coo jiihy yhohxna'ay jutjooty. Pero cab jiihy tiehm tiägøyy. Nä'ä cuhixøyy jaduhñ.

⁶ Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquiä jiihy tiägøyy tsaajutjooty. Jaduhñä wit yhihxpä coo jiihy yhohxna'ay.

⁷ Mänitä paayyä yhihxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yajcuhmäguítiäbä. Hawiing hänajty jim ñe'na'ay.

⁸ Mänitä Pedro jiamiøød piadägøøbiä, ja'a hänajty jayøjp tøø miéchäbä. Mänitä paayyä yhihxpä coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduhñ miäbøjcy coo ja'a Jesús hänajty tøø jiuypioçy.

⁹ Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy wyiin-juø'øyñä ja'a jecypiä maa jaduhñ myiñän coo ja'a Jesús hänajty jiuypioçga'añ coo hänajty tøø yho'ogy.

¹⁰ Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa ja'a tiøjc-hajxiän.

¹¹ Tøø ja'a María hänajty piaméjtscumbä høxhaam maa ja'a tsaajutän. Coo ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøyy ja'a María jim nidiuhm. Wi'i jiøøby hänajty. Mänit jiihy quiuwoodsøøguiumbä tsaajutjooty.

12 Mänitā Diosmoonsä metsc yhiixy, ja'a tsajpootyptsohm̄bä. Haagä nähboobwit hajxy hänajty. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty t̄øø wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hänajty t̄øø quiioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiecy hänajty t̄øø quiajpna'ayän.

13 Mänitā María miäyajt̄øøwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy.

Mänitā María yhadsooyy:

—T̄øøchä nWiindsón hajxy xyajpädsøømä. Pämaadä hajxy t̄øø piäda'agy.

14-15 Tuunä María jaduññä'ä hadsooyy, mänitā wia'wiimbijty. Mänitā Jesús yhiixy. Jim̄ hänajty tiäna'ay; pero cab jaduññ yhøxcajpy. Olivo-camgüeendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitā Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy. Pøn mhøxtaaby.

Mänitā María yhadsooyy:

—Tsäguhm̄, pø miich t̄øø myajpädsøomy, høøch hawáanác maa t̄øø mbäda'agy nébiøch häyaa nøcxy nyajpädø'øgy.

16 Mänitā Jesús yhadsooyy:

—¡María!

Tuunä María jaduññä'ä nämaayyā, mänitā wyi-inhee'ppejty. Mänitā yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitā jaduññ miänaañ hebreohayuuc-haamby:

—¡Raboni! —je'e jaduñññänøømby “Wiindsón.”

17 Mänitā María ja'a Jesús jia mats jia mänenaañ. Mänitā Jesús miänaañ:

—Ca'açh xmiach. Cáhnoch jim̄ nhoyñä maächä nDeediän. Nócxhøchä njamiøødhajxy hawáanác cooçh jim̄ nnøcxa'añ maächä nDeediän, maächä

nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.

¹⁸ Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaančh näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä.

Mänit hajxy cøjx yhawáanäxä nebiaty ja'a María hánajty tøø ñäma'ayii.

¹⁹ Coo quioodsøøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagøøyyänä. Hix, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hánajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä. Mänitä Jesús jii by ñäguehxtøø'xy haguyc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

²⁰ Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quiø'øjoot møødä quiaačhac maa hánajty tøø jiotiän. Coo hajxy yhiixy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioondaacy.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadúhnhøch mijts nwiinguexaambä.

²² Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshespíritu hajxy.

²³ Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios ja'a piojpä quiädieeyhajxy tøø yajnähwa'ačh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø yajnähwa'ačh. Pønjaty mijts mhawáanäp coo Dios tøø quia'a yajnähwa'ačh, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø quia'a yajnähwa'ačh.

24 Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hänajty tøø miøødwädity. Tu'ug hänajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä “Hametsc-huung.” Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtøø'xtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hänajty jim.

25 Mänitä Tomás ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsøn hájtämbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänitøch nmäbøgät cooch ndehm yhixät pø jaanç jot ja'a quiø'ø, coochä ngø'ø jiiby nhuuc tehñ piädá'agät maa ja'a quiaačhmøjc jiuñän. Pø cabä, cáboch jaduhñ nnä'ägä mäbøgät.

26 Cuductujxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hänajtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hänajty yhagóøguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtøø'xcumbä haguñc hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

27 Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehñ quiudsiiwø'øw yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjóotyhøch maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaačhmøjc-høch. Miičh, caj miičh hijty mmäbøcy. Chaačh miičh nnämä'awät coo mmäbøgät.

28 Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Miičhhøch nWiindsøn hajpy, nDioshajpy.

29 Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch miičh tøø xyhixy, paady jaduhñ mmäbøcy. Jootcuñc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbøquiäbä, hóyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

³⁰ Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøøddä wyiinduumahjxy. Cab yam cøxiä quiujaayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam quiujaayä.

³¹ Paady yam quiujaayä neby hajxy jaduhn mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tieedyhaty, coo Jesús je'e Miesíashaty, coo ja'a Dios jaduhn tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

21

¹ Jadähooc ja'a Jesús yhíxägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhjäpä Tiberias.

² Jimä Simón Pedrohajxy hänajty møøddä Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøømbiä “Hametsc-huung”, møøddä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmbä, møøddä Zebedeo yhuunghajxy, møøddä hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhn.

³ Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaančh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacx-madsa'añ. Tu'tsuhm hajxy jaduhn jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty.

⁴ Coo jioøøyy, jimä Jesús hänajty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcäjpä ja'a jiamiøødhajxy.

⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø mnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughajpä, cab hõjts tii tøø nnä'ägä paady.

⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Päda'ag yø'ø mdsaay hajxy jim_hhaamby ja'a barcohahooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduħ_h mbáadät.

Mänitä chaay hajxy jim_h jiaančh pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh teh_m yaghadjcy. Cab hajxy hānajty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hānajty jia wijtspädsø_ma'añ nøøjooty.

⁷ Mänitä Pedro ñāmaayyā ja'a Jesús ja'a jiamioød, ja'a Jesús hānajty jiaančh teh_m chojpiä:

—iJa'a nWiindsø_nhāj_tām_hajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduħ_h ñä'ä mädooyy coo je'e Jiesúsä, mänitā wyitpägøøyy. Høxyø'øhuungmøød hajxy hānajty yhacxmach. Mänitā quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaamb hānajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän.

⁸ Ja'a jiamioødhajxy, jiiby hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingó_n hajxy hānajty yhacxjoomy. Jaduħ_näda'a ja'a mejypia'a hajxy hānajty tøø ñāhgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hānajty mioødä. Mänitā tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty.

⁹ Mänit hajxy biarcopädsøømy. Mänitā juhñdy hajxy yhijxy coo jim_h wyi'i tioy pu'uwiing. Jimä Jesús hānajty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hānajty yajcooñna'ay.

¹⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämín_n ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmáčhäbä.

11 Mänitä Pedro tiägóøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänajty jiiby tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänajty, pero cabä hacx yajcøø'ch.

12 Mänitä Jesús miänaañ:

—Minds hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøøyy pøn je'e. Tøø hajxy hänajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä.

13 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.

14 Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yhixy mänaa hänajty tøø jiuypioquiän.

15 Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaayy:

—Simón, Juan miich mdeedyhajpy. Pønhøchäda'a xmiaas tsojp, yø'ø njamiøødhájtäm o miich.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghóçägøçhä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduñ tiehm ñänøøm. Je'eduhñ ñänøøm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixó'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panócxäbä.

16 Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Simón, nej, xchójpøch miichä.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miich cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cueendähájtägøçhä nmeeghajxy.

17 Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñámáayyägumbä:

—Simón, nej, jaduñçh xjwiø'øya nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Cøxiä miich mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduñ cooçh miich njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miánaangumbä:

—Pues, yaghójcägøch ja'a nmeeghajxy.

18 Tehñ tiøyhájtøch miich chaa nnámá'awät, coo hijty mdsucywiajyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädiyp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaaná, mänit mgø'ø mxajtøwa'añ. Mänitä wiinghänä'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

19 Paadiä Jesús jaduñ miánaañ nebiä Pedro jaduñ ñajuø'øwät neby hánajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'øgät ja'a Pedrocøxpä. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Jam hajxy wädjätäm.

20 Mänitä Pedro quioowiimbijty. Mänitøch xy-hijxy cooçhä Jesús hánajty nbanøcxpä. Høøçh, Juánghøch høøçh. Høøçhä Jesús hijty xjiaançh tehñ chojp. Høøçh je'e hãñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøjc mänaa højts ndsuugayyän. Høøçh jaduñ nyajtøøw: “Wiindsón, pøn miich jaduñ xye-gaamb.”

21 Coochä Pedro xyhijxy, mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, yø'ø'yá'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

22 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøchä njoot jaduñ coo yø'øya'ay hānajty jīnā coochä ngādaactāgātsāt. Pero miich, panøcxägøch ja'a nmādia'agy.

23 Mänitä mādīa'agy jii wiādijty maa ja'a jāya'ayhajxiān ja'a Diosmādīa'agy hajxy panøcxpā cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabā Jesús jaduñ miānaañ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøm jaduñ miānaañ: “Ca'a myiichä mgüeentä yø'ø pø chójpiøch ja'a njoot jaduñ coo yø'øya'ay hānajty jīnā cooch ngādaactāgātsāt.”

24 Høøch, Juánghøch høøch. Tehm tiøyhājthøch jaduñ tøø nhixy nébiøch chaa ngujaayān. Ñajuøøbiøchä njamiøødhajxy coochä tøyhajt nmøødä.

25 Madiu'u ja'a Jesús jaduñ jiaančh tuuñ. Cábøch yam cøxiä tøø ngujaay. Cooch häxøpy cøxiä tøø ngujaay, cabā ndijy hādaa naaxwiimbä miädøyhādāt. Amén.

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8